

# UNIVERSUL LITERAR



Desen de *FRANCISC ȘIRATO*

An. XLII, Nr. 8.  
21 Februarie 1926

Lei 5.



## Stanța nouă

### IUBIRE

Pentru zâna lacului cea mititică.

Cum gingaș s'agață pe mucedul zid,  
Un snop de zorele  
Asupra mi azi ochii tăi, mari, se deschid,  
Țintii spre zăbrele!

Pe geana-mi se cerne-o albastră perdea:  
Vre-o zină? vre-un inger o țese?  
In zare, sub un giulgiu de grindeni și nea,  
Par munții: gătite mirese;  
Albastrul inundă pe creste și văi...  
Ce tainice duhuri? Ce mâini?  
Deschid pentru mine, ca 'n ceasul d'intăi  
A cerului limpezi fântâni?  
O! varsă'ți azurul din ochii tăi plini,  
Pe chipul meu trist,  
Și schimbă'mi, crăiasă, cununa de spini  
In cerc de-ametist!

ARTUR ENAȘESCU

Sibiu, Noembrie 1922.



## Prisăcarul

Prisaca e la 'nerucișări de căi,  
Pe pașiștea cu flori în curcubeie,  
Sunt faguri plini de miere în știubece  
Și în coliba unde stă drumarul  
S'asculte doina apelor din văi  
Cu faguri albi așteaptă prisăcarul —

Trecură mulți și-au ospătat aci  
Din miera lucrătoarelor albine,  
Toți mulțumiau și se duceau cu bine;  
Dar prisăcarul aștepta într'una  
Pe-aceea ce știea că va veni:  
— Iubirea lui, eră aceea una —

Intr'un amurg visarea s'a n'trupat,  
— O, cât erai ca visul mai frumoasă!  
Te-am dus în casa mea sărăcăcioasă,  
Ți-am dat miere curată ca nectarul...  
— Tu ai ghicit cu ce mult dor te-am  
[așteptat  
Și ai rămas să stai cu prisăcarul —

Dar vis ai fost și ai pierit ca el —  
E tristă azi coliba mea săracă:  
N'ai mai lăsat un fagur în prisacă.  
— Albinele se duc de-atunci în zare  
Și cum sosesc le'n'treb încetinel  
Ce veste îmi aduce fiecare —

Au fost în munți, pe țarm de mare și pe  
[ploi:  
— In zare nicăiri tu nu erai —  
Și'n boabe mici strânse din floarea lumii  
Ele 'mi aduc înțelepciunea lumii  
Și o așează 'n faguri albi de ceară...  
— Oh, miera asta e atât de-amară!

EUGEN VICTOR

## Cântec

— M. Maeterlinck —

Oarbele surori  
(Să sperăm mereu)  
Oarbele surori,  
Poartă lămpi de aur...

Urcă 'n turn acum,  
(Ele, tu și eu)  
Urcă 'n turn acum,  
Șapte zile-așteaptă...

Ah! întâia zise,  
(Să sperăm mereu)  
Ah! întâia zise,  
Le aud lumina...

Ah! a doua zise,  
(Ele, tu și eu)  
Ah! a doua zise,  
Regele se urcă...

Nu, zise a treia,  
(Să sperăm mereu)  
Nu, zise a treia,  
Lămpile s'au stins...

AL. T. STAMATIAD



## BRUMA

Sorei mele

Pleşuvii plopi se căciulesc — a ploae —  
In margine de drum, la trecători  
Și ziua scuturată de flori,  
Sub greutatea-amurgului se 'ndoaie.

Cu-un car târziu, sub coviltir de nori  
Se duse vara coaptă și greoaie —  
Plâng cerurile 'n lacrimi reci, șuvoae  
Și plâng pe straturi veștedele flori.

Se'ngrop sub frunze morții și cei vii  
Prin case reci, ca melcii'n cochilii  
Și sufletele'n piept ni se zugrumă...

Pe-aleile pustii de-au mai rămas  
Să-și ducă drumul fără de popas  
Pribegi tăcuți, doar eu și toamna —  
[Brumă...

C. I. ȘICLOVANU



## Romanță

Iubită dulce, dulcea mea iubită,  
Frumoasă cum nu-i alta nicăeri,  
Nu te-ai gândit, copilă prea grăbită,  
Ce dar simbolic mi-ai trimes tu eri.

O cupă de cleștar.. Ca să'mi rămână  
„Pe veci, cât și pe tine-o să te am”.  
Dar goală, vai! ca inima bătrână  
Pe care'ncerci să torni pușin balsam.

„E prea târziu“ spun cântece 'nvechite..  
Seios, când voiu dori să beau din plin,  
Ca dragostea, așa, pe negândite,  
Imi va scăpa din mână, — și amin!

RADU D. ROSETTI

*D. Radu Rosetti, care urma să citească  
la șezătoarea S. S. R. din 13 Februarie, n'a  
putut lua parte din motive de sănătate.  
Spre bucuria celorlora săi, d. Radu  
Rosetti ne trimite Romanța inedită de mai  
sus.*

## PROHDUL

Lui Aurel Băeșu

Plopii fini și albi  
Ca niște minarete  
Plopii, Toamn'-au ridicat  
Cu minile de fildeș galben  
Pe sub bolțile de flacări,  
Racla de argint a Verii...

Plopii, Toamn'-au ridicat  
Pe sub bolțile  
De aur,  
Violete —  
Racla de argint a Verii...

Și-a plecat  
Pe dric de nori,  
Cu cai de vânt  
A plecat...

Dar,  
Pe-un hirb de heleșteie  
Sălciile s'au despletit,  
Și-au oftat..  
Și-au pornit  
Cu praporii negre  
De cocori  
Prin asfințit  
Cu cățui verzi de luceferi  
Ce-au cădelnițit —  
In fuioare lungi și-albastre,  
Nopți adânci...

Iar în urmă-le —  
Au plecat  
Tot norodul de scaeji îndoliat  
Ingândurat,  
Și curbat, —  
A plecat...

Și cu pumni 'n tâmple-am amuțit..  
Corbi 'n risipire de petale brune  
Pe-o colină de cărbune,  
Clericalii corbi  
Au prohodit —  
Vara ce-a murit..

Și cu sălciile 'mpreună,  
Am oftat...

ION OJOG



## S. S. R.

— A treia șezătoare literară dela 13 Februarie 1926 —  
(Fundatia Regele Carol I)

Șezătoarea de Sâmbătă 13 c. a S. S. R. a fost deschisă prin conferința d-lui prof. Tzigara-Samurcaș, care a tratat despre raporturile dintre literatură și artă, cu specială privire la România.

Conferențiarul ține să spună dela început, că cerându-i-se acea conferință, nu a sa va fi vina/dacă, din desfășurarea tezei, cumpăna va atârna uneori mai greu în partea artelor plastice.

D-sa arată cum toate operele de artă se aseamănă prin aceeași fază primă a zămisirii; că poetul ca și pictorul sau sculptorul trăesc aceleași momente sublimе în care stăpâniți de idea sau viziunea ce urmăresc ei se simt creatori și stăpâni nestânjeniți ai lumii înconjurătoare. Că diferențierea operilor începe numai din momentul realizării, a exteriorizării inspirațiunii lăuntrice.



AL. TZIGARA-SAMURCAȘ

Operele literare sânt cele la care se pierde mai repede contactul direct cu autorul, iar înțelegerea lor — condiționată prin limba în care sânt scrise — este altfel limitată decât a sculpturilor și picturilor ce n'au nici vârstă naționalitate, fiind universal apreciate de cei ce au ochi să vadă. Prin câte-va exemple alese din arta universală se arată cum operele plastice ale vremurilor trecute și ale popoarelor a căror limbă e așa de puțin răspândită sânt totuși azi încă atât de impunătoare și de populare față de numărul restrâns al celor ce pot ceti în original pe elasicii vechi.

Din ajutorul ce însăși biserica creștină l-a avut de la pictura pusă în serviciul ei, oratorul arată recunoscuta superioritate a artelor plastice față de însăși cartea cârților, care este Biblia.

Limitând tema la țara noastră, oratorul arată ecoul ce literatura l-a avut în artă și semnaleză picturile istorice ale macestrului Mirea și ale lui Aman.

Cu deosebire interesantă a fost cercetarea din acest punct de vedere a literaturii noastre populare. Deși în aparență eozori plastice nu se regăsesc în folclor, cu excepția unor balade, totuși conferențiarul arată marea înrudire ce unește literatura și arta țaranului român caracterizate ambele prin același ritm, același sen-

timent al simetriei pe un fond comun de abstracțiune.

Stabilind relațiunile strânse între motivele spirale ale olăriei noastre și între repetatele cadențe ale doinei, d. T. S. ajunge la concluzia că și hora nu este decât interpretarea dinamică a motivului spiralei.

Prin legătura stabilită între ornamentația de azi cu acea din epocile preistorice, conferențiarul ajunge la concluzia că și ritmica poeziei populare trebuie considerată ca mult mai veche decât influențele Romanilor, cari au adoptat limba lor unor forme moștenite.

Prin captivante proiecțiuni a ornamentelor olăriei vechi și contemporane, a creșturilor în lemn și țesăturilor românești s'au ilustrat și mai bine teoriile interesante ale vorbitorului. Conferința s'a terminat prin comparația unor opere literare de sculptură și pictură cu subiecte corespunzătoare.

D-l ION DRAGOSLAV își precedează lectura printr'o introducere în legătură cu meșteșugul scriitoricesc.

D-l VICTOR EFTIMIU, citește Crăciunul de demult și declamă Balada aurului (din Cocoșul Negru), Odă limbii române, Pădurea, În mine stelele și Tricolorul.



VICTOR EFTIMIU

## Odă limbii române

Alcătuire de cuvinte românești  
Își văd prin veacuri inedita bogăție...  
Intinerim pe zi ce'mbătrânești,  
O, grai din viitor, mărire ție!

Din auroră, magie te-arătai...  
Ai preschimbat bordeele'n palate.  
Te văd cum gloriosul drum ți-l tai  
În falduri de sonorități catifelate.

Carpatul ți-a fost leagăn și amvon  
Recolte minunate îți destină  
Vestigiul dac și farmecul slavon,  
Însipte'n armătura ta latină.

Călugărul elin și vajnicul cazac  
Stambulul și Parisul te-altoiră.  
Supreme deveniri în tine zac  
Clamori de corn, înfiorări de liră...

Mărire ție, grai de viitor!  
Superbe minți se vor scâlta în tine...  
Ai fost un lac — ești valul curgător  
Ești fluvial impetuozelor destine.

Alcătuire de cuvinte românești,  
Atâtea năvăliri te fecundară!  
Intinerind, pe zi ce'mbătrânești,  
Eu te visez proteică și lapidară!  
(Cântecul milei).

D-l ION BUZDUGAN citește patru din poemele sale: Vedenii din trecut, Fântâna părăsită, Flori de mac și Cărțița.



I. BUZDUGAN



V. DEMETRIUS

D-l V. DEMETRIUS citește schița:  
Norocul cocoanei Frosa.

Mai citesc d-nii N. PORA, D. NANU (Moartea lui Ipolit), și d-l G. MURNU: din Odiseia, Cântul IX:



A doua zi când se iviră zorii,  
Eu strâng pe toți ai mei și iau cuvântul :  
„Rămâneți voi pe loc, iubiți tovarăși,  
Că eu mă duc cu vasul meu, cu soți-mi  
Să văd ce neam de oameni sunt aceia ;  
Sunt oare 'nverșunați, haini, sălbatici  
Sau primitori de oameni și cu teamă  
De zei ?” Așa zisei și după asta  
Mă inlunrai în vas, dădui porunca  
La soți să intre, să deslege vasul.  
Ei intră iute și pe bănci s'așează  
Pe rând și 'ncep vâslind să bată marea.  
Când noi sosim în țara-apropiată,  
Vedem cum lângă mare 'n fund se 'nalță  
O peșteră de dafini adumbrită  
Și multe vite-acolo, oi și capre,  
Dormiau și-aveau o strungă mare  
Cu 'mprejmuire trainică din stane  
De piatră, de stejari și brazii namornici.  
Un mal de om aici și-avea sălașul.  
Păștea el singur turmele departe  
Și nu umbla cu alții. Singuratic  
Ștetea cu gând pornit spre cumplitate.  
Era o nemeenie Ciclopul,



G. MURNU

De stai crucit privindu-l. N'avea seamăn  
C'un om de pâine mâncător, ci singur  
De s'arată, părea un vârf de munte  
Înalt și 'mpădurit. Eu poruncit-am  
Atunci la soții mei să stea pe lângă  
Corabie și-acolo să vegheze  
Și mi-alesei vreo doisprezece dintr'înșii  
Mai buni și o pornii luind cu mine  
Într'un burduf de capră vinul negru  
Desfător ce mi-l dăduse Maron  
Al lui Evantes fiu care-a fost preot  
Al lui Apolon la Ismar, că fiul  
I-am ocrotit și i-am cruțat femeia  
Și viața lui, locuia'n Dumbrava  
Cea deas'a lui Apolon. Scumpe daruri  
Imi dase el, talanți de aur șapte  
Lucrați frumos, un vas de-argint și'n

[chiupuri  
Douăsprezece vin curat și dulce  
Și minunat ce nu-l știa nici una  
Din slugile-i din casă ; numai dânsul  
Știa, nevasta lui și chelărița.  
Când eu îl beau acest vin roșu dulce,  
În orice cupă plină turnau apă  
Douăzeci măsuri, un miros strașnic  
Dumnezeesc se 'mprăștia din cană,  
De nu mai putea nimeni după dânsul.  
Umplui cu el burduful meu de capră  
Și mai luai în traistă merinde,  
Căci socoteam că repede-o să vie  
Asupără-mi un bărbat grozav de tare,  
Înverșunat, nelegiuit sălbatic.

## Priveliști de țară

Bădiță Năstasă și acum mă gândesc  
cu mândrie în suflet la flăcăii din sa-  
tul nostru. Ce bine s'au mai luptat să-  
racii ! Ți-aduci aminte câte fapte vite-  
jești ne povesteau ei, Dumineca, când  
vă chemam la școală, să mai stăm o  
leacă de vorbă și să vă mai citesc din  
cele cărți cu rost și cu socoteală tăl-  
cuite ?

Ți-aduci aminte cum ne istorisea Nicu  
a Tudurii, despre luptele vânătorilor de  
munte la Oituz și pe Valea Uzului ?...  
Ei, da să lăsăm asta pe altă dată ca să  
nu-mi uit vorba cu povestirea drumului  
nostru la Bătea Smeilor.

Scoborim pe același colnic împodobit  
cu copaci căzuți. Soarele eră trecut de  
amează.

Flăcăul Dumitru, chipeș la boiu, cu  
pană în pălărie, doinește :

— „Frunză verdi peliniță,  
Gătește-mă măiculiță  
Di-un cal bun și di-o sulțiță  
Și di-o biată pușculiță,  
Că'n iest vară-i răzmeriță l..  
Di-un cal bun de călărie  
Ca să plec în bătălie...

Dela poala Bătcii am schimbat calea,  
apucând spre miezu-noptii, pe un drum  
de pădure acoperit cu iarba verde. Corbii  
negri ca păcura croncăniau, cerând  
carne. Ului să repeziau după pradă.

Dăm într'un pântiniș.

Pițigoii își alcătuiau cuiburile prin  
scorburile copacilor și prin spidăriile  
de sânge. Cap-în-turtură cântă în vîrtin-  
du-și gâtul : „tă, tă, tă !... Sturzul căne-  
piu, vornicul păsărilor de pădure, fluera  
prin tufari.

Trecând printr'un făget, am dat într'o  
poiană.

Aici mult ne-am minunat de frumuse-  
țea unui sorb. Eră înalt de trecea pe  
deasupra tuturor copacilor și drept ca  
o lunămare.

Din poiană, mai străbăteam un alunis  
și eșim din pădure, dând în Mătioaia.

— „Aici mai de mult o fost sat de un-  
guri și un făgădău ! mi-ai grăit dum-  
neata.

Scarele eră la ojană.

Stoluri de presuri zbor pe deasupra  
noastră. Băeți rumeni și buclăi la față,  
mân vitele la pășune.

Trecem iarăși pârăul Mătioii încon-  
jurat de lozii pletoase, de răchitică și ră-  
chițel.

Când am ajuns la o fântână, ne-am  
întălnit cu d-l chihai al pădurii. Un om  
nalt cât un brad și îmbrăcat în niște  
strae verzi.

Străbăteam câteva racle de ogoare și  
dăm din nou în pădurea deasă.

Soarele se întunecă. Pale de nouri în-  
tunecoși să ivesc pe bolta cerului. Vântul  
să pornește și o bură de ploaie mă-  
runtă și deasă începe să cadă pe deasu-  
pra codrului. Tunetele să stărnesc și  
fulgerile pornesc.

— „Hai răpidi sub sulharul aista di  
fag ! — mi-ai spus dumneata cu grabă.

— „Să știi dila mini domnișorul : fa-  
gul esti binecuvântat di Dumnezău să  
păzască di fulgeri și tuneti în vremi di  
furtună, pi tăți drumeții fără adăpost !

După un răstimp de vreme, nouri s'au  
risipit. Ploaia îndată o contenit și mândru  
soare s'a ivit din nou și mai măreț.  
Am plecat de sub fag, luând-o apostoleș-  
te la drum. Pământul eră ghiftuit de  
apă. Păsările cântau cu mult mai cu  
drag și codrii abureau de ploaie.

Eșim din pădurea deasă, dând în șo-  
bea.

Mai mergem ca un conac de cale și  
iată-ne în deal la pădure. De aici am  
luat-o prin Ghindă, scoborind printre  
tufe de crizei și măciș. Trecem prin  
locuri răpoase și ponorite și scăpătăm  
după o jidovină.

Zăgrăelele stau tot tufe în calea no-  
astră, iar dumbrăvile de brăileancă alba,  
stră împestrițează ogoarele.

După ce tăiem peste o cărare încunju  
rata de scai voinicesc și crânguri de a  
luniș, ne oprim pe un tașan cu iarba  
verde.

— „Cred că-i cii ostinit di atâta drum  
domnișorul ? Să ni măi punem o leacă  
gios, povestea cântecului : Chică un om  
dintr'un copac și tot mai stă două, tri  
zării să să odihnească, da mi-te-noi ?.

— „Mulțămesc bădiță Năstasă, da 'net,  
știi că tineretelor le place să tot pri-  
viască și nu mai au vreme di odihnă.

— „Așa-i, așa-i, da vezi dumneata c  
și trupului trebuie să-i dăm ci-i a lui și  
să măi înfrânăm cia pârđalnică d  
inimă !...

— „Bădiță, — ti-am întrebat eu —, n  
știi neata de ce-i spune acestei bur-  
icene, scai voinicesc ?...

— „Apoi 'oi spune, da fă-mi și m  
hatăru și stăi o liacă gios !...

Și mi-aduc aminte că mi-ai povestit.

— „Cică odată s'o pornit, di prin pă-  
țile noastre, a tabără di cară să aduc  
antali cu gin din țara di gios. Cu oa-  
menii acia să aflau și doi băeți la  
cărufă.

Și cum mergeam îi așa pi un dru-  
m întins, fără nici o fântână, fără nici u  
copac, s'o rupt un cui dila căruța băi-  
ților și o isât răscolul cari țani dra-  
ghinii.

— „Ci-i di făcut biță Constandini ?

o grăit ciel mai nic, cătri ciel mai mar  
— Să tăiem măi frati o tulchină  
scai și să facim cuiul !, i-o răspun-  
frati-su.

Zăs și făcut.

Aiasta ieră pi înainti di amieză. Căr-  
ta fiind diresă, tabăra pornii înain-  
ieră într'o zi din luna lui Cuptor. Că  
dură și nădușală nemaipomenită. Căr-  
s'o scoborit soarele la toacă zăpușea  
s'o domolit. Nouri negrii și groși împă-  
ziră cerul albastru. Fulgerili să ivi  
Vântul năpraznic trântia și luă tăt d  
cali. Scoibana începuse.

Bieții căruțași aflați în mijlocul căr-  
pului fără adăpost, căzură pradă măr-  
lui Dumnezeeu. Carăle să răsturnară  
tăt cu antali. Vitili rupsără giugurili  
spăriete fugiau pi câmp. Da cii doi fl-  
căuși nu pățiră nimica. Scaii avusă  
darul să-i păzască di furtună...

Și iacă tocmai di atunci luă num-  
aciestă buruiană di scai voinicesc l...

Ne-am sculat de jos și am plecat. Tr-  
cem pe lângă un heucag, dând în ogo-  
rele omenești.

Oamenii ară din zori. Ciorile umblă  
urma plugului, căutându-și hrana.

De aici o luăm pe-un răzor până  
Bereni.

În urma noastră să aud glasuri  
cântări bărbătești :

— „Colo'n dial în ciritei  
S'o ivit trii voinice  
Caii suri porumbăcei  
Ș'aceia's maică di-a mei;

Și'ncațai cu iminii  
Și 'n capiti pălării,  
Și pi trup cu straii verzi,  
Întră 'n codru, nu-i mai vezi...



Sânt flăcăii dela pluguri.

Când am ajuns acasă, soarele scăpăta în asfințit, punând cununi de aur pe creștelele munților îndepărtați. Halăuca era învăluită într'un noian de foc. Soarele să prăvăli încet după munți și amurgul inserării să lasă asupra sătisorului nostru. Oamenii trudiți să întorc dela munca câmpului. Pălcuri de flăcăi și fete, îmbujorați de focul tinereții, urcă cântând priporul din vatra satului. Vin ușoare la muls și în noaptea care să lasă tristă deasupra satului, strălucesc în bătaura caselor, focuri vii.

După ce ți-am reamintit dragă prietene de viața trăită împreună altă dată, să-ți spun ceva și despre cum trăesc eu aici. În acest târg mare am întâlnit oameni cu multă învățătură. Aici am aflat case, unde să găsec clitori mari de tot felul de cărți pentru citit. Aici sânt școlile cele mai mari ale țării noastre, aici trăesc cei mai însemnați cărturari ai neamului nostru.

Dela început am fost cuprins de o lume nouă și de un nou câmp de învățătură. Totdeauna însă, n'am uitat de viața voastră simplă și curată, dragul meu prieten; și de câte ori nu ași fi vrut s'o mai pot trăi din nou! Dar știu eu? Voi mai întâlni-o în drumul vieții mele?

Singura mea mângâiere de acum, o găsec numai în mijlocul cărților și mai ales într'un colț din biblioteca mea, unde păstrez caetele; în care am izbutit să rup și să aduc în preajma mea, o parte din viața voastră fără de prihană, așa cum ați putut să o înfățișați în cântecele și legendele voastre.

Și de câteori sufletul meu este cătrănit di cititul cărților străine, venite dinspre soarele apune, deschid filele și retrăesc o viață nouă și sănătoasă, viața pe care am cunoscut-o numai în mijlocul vostru

Imi spuneai odată, dragă prietene, că tare ai mai dori să vezi capitala țării noastre.

Să știi însă bădiță, că aici portul și limba voastră nu sânt luate în seamă. Aici să vorbesc alte limbi, aici este alt port și alte obiceiuri. Boerii noștrii învață întâi pe copiii lor limba franțuzească și numai când îi dau la școlile statului, își aduc aminte de limba aspră a țării lor.

Îți povesteam eu odată, dacă-ți mai aduci aminte, că s'a vărsat și sânge pentru limba noastră, pe străzile acestui târg.

Înainte de a sfârși această scrisoare, te rog tare mult, dragul meu prieten să primești un sfat dela mine.

Rămâi liniștit în satul tău sălbatec, și părăsit, fă-ți datoria cu supunere față de legile țării, respectă pe Vodă și pe toți cărturarii mari ai neamului nostru; și nu încercă niciodată să părăsești satul tău, căci atunci vei plânge, așa cum a plâns și un frate al tău necunoscut: -

— „Trandafirul rău tânjește,  
Dacă-l săpi de unde crește;  
Tot așa tânjesc și eu,  
După sătisorul meu l...

Mă închin cu sănătate,  
Al dumitale prieten, care nu te uită  
niciodată,

GH. CARDĂȘ

București, 5 Ianuarie 1926.

#### TEATRALE

□ Luni, 22 Februarie, va avea loc la Teatrul Național, premiera „Phedrei” de Racine, cu d-ra Maioara Ventura.

□ Miercuri, 10 Martie, are loc premiera piesei Apostolii de d. Liviu Rebreanu.

# MENTIUNI CRITICE

LUCIA BLAGA: Daria, dramă, 4 acte, „Ardealul”, Cluj, 1925.

—: Fapta, joc dramatic; Inviere, pantomimă, (Cartea Vremii), ed. „Fund. Principele Carol”, 1925.

Nu putem vorbi despre aceste trei ultime piese de teatru ale lui Lucian Blaga, fără să amintim, oricât de în trecut, de frumoasa carieră literară a autorului „Poemelor luminii”. Dela această primă culegere de poeme, datând din 1919 și până astăzi, d. Lucian Blaga și-a conturat personalitatea sa literară și mai ales și-a amplificat-o. Imaginile ce se păreau să fie tema d-sale favorite, au surprins prin prospețimea lor fie că se întâlneau dezvoltate în poeme de o tehnică alta decât cea curentă, fie că se încrustau în acele „pietre pentru templul meu”, din cari poetul și gânditorul luau ca dintr'un material comun.



LUCIAN BLAGA

Timpul, și e vorba doar de câțiva ani numai, a subliniat înclinațiile d-lui Blaga spre studii atent al variațiilor de conștiință, l-au apropiat tot mai mult de acele regiuni umbrite ale sufletului unde atâtea taine se petrec și unde o poezie severă și gravă se strânge sub aripile-i de pasăre de noapte. Căci poezia d-lui Blaga a evoluat dela pilda șidela imaginea tematică spre mit, spre proverb, în cea mai largă accepție a cuvântului, către o metafizică, al cărei hermetism nu exclude poezia, după cum nu-i lipsită de grație peregrinarea sobolului prin galeriile subterestse. (Fără a mai vorbi—continuând imaginea—de acele mici moșuroaie, de deasupra pământului, mărturie vizibilă și pentru ochiul muritorului de rând).

Însă nici locul, nici timpul nu îngăduie să stăruim asupra evoluției poeziei d-lui Blaga. Era necesar să amintim de poet, pentru că, sub toate variatele aspecte ale activității sale, Lucian Blaga, rămâne

spiritul generator, poetul altoind pe o experiență personală sau livrescă, o problemă, un gând, o neliniște. A spune, în trecut, că în afară de poezie, de lucrări de estetică, de teatru, în Lucian Blaga, rezidă un foiletonist de rasă, căruia nu-i scapă nici una din preocupările contemporane, fie o expoziție de artă modernă, fie o interpretare a operii lui Shaw, fie o problemă de etnografie — înseamnă a completa portretul unei personalități, care se desăvârșește sub ochii noștri. Mai ales că din toate aceste diverse preocupări, d-l Lucian Blaga își hrănește opera cu o sevă permanent reînnoită. E și cazul teatrului său dela misterul lui „Zamolxe” până la pantomima din „Inviere”.

Din aceste trei piese de teatru, „Daria” și „Fapta”, deși inegale ca valoare și articulare dramatică, se înrudesc prin aceeași atmosferă sumbră, prin același aer straniu prin aceleași cazuri de psihopatologie pe care le expune. Daria e eroina unei drame familiare ce se săvârșește în umbra irespirantă a menajului unei ridicole fanteze ce se socotește savant în trale pedagogice. Daria este ilustrarea unui caz de terapeutică prin iubire, căci deși pradă unor obsesii malade Daria renaște din iubirea scriitorului Loga, după cum se îmbolnăvește din nou și se sinucide când barbatul o clăustrează și o separă de amant. Deși sbaterile Dariei, bucuriile ca și desnădejdele ei sunt de esență dramatică, drama e însă prea schițată și totul lasă să se vadă că ne aflăm în fața unei lucrări de început și de experimentare.

Aceasta se vede dealtfel și din scrisul cu anume stângăcii provinciale, ce nu se întâlnesc nici odată în stilul d-lui Blaga. De aici și impresia didactică ce se degajează din simplificarea acestei drame.

În schimb, ce depărtare, ce unitate armonică în tratarea tot a unui caz patologic, în „Fapta”. Povestea e a pictorului Luca, a crui tortură sufletească se petrece între arta lui de o ascetică spiritualitate și între ostilitatea tatălui său, un preot faimos pentru neînfrânarea instințelor și pentru imoralitatea lui renumită. (Amănunte cari dealtfel, sunt numai schițate). „Spiritul arde cu flăcări în tufa de spini, dar spini nu se prefac în cenușă, ci rămân spini”, este caracterizarea cu care Doctorul, prietenul lui Luca, prezintă tatălui izolarea și arta fiului său. Desigur pictorul e un nevropat. Neînțeleș de tatăl său, se sufocă de otrava ilolării și cuvintele cu cari vorbește tatălui, de plecarea sa, sunt de o emoționantă umanitate: „Ce se petrece în mine nu știi nici tu, nici eu. Un spațiu se nînde aici, e o mahnire fără sfârșit. Plutesc ca pe o apă neagră aici, e urâta, nemărginită desnădejde. Oh! nu mai pot. Ridic un deget. — cade zăvorul de pe o poartă ce-ar trebui să rămână veșnic închisă. Nu e bine să mai rămân.

Toate lucrurile îmi fac rău aici. Nu mai pot. Nu mai pot.

Trebue să plec. Aceasta e noaptea: Să nu mai vezi decât veșnic același lucru. Aceasta-i durerea: să întâmpini ce ocolești”. Și răspunsul tatălui, aspru, de-o desconcertantă brutalitate:



„...Sau dacă nu, îți stau la dispoziție cu un alt sfat. Fă-ți sfârșitul. Du-te, spânzură-te. Nu ești făcut pentru viață...”

Dar plecarea se amână. În viața pictorului se abate ca o grindină de foc, fâptura ciudată, enigmatică a Ivancei. E numai vâpae. Și Luca o iubește, o teme de tatăl său, și în cele din urmă, când o pierde, trebuie, după precizarea doctorului, prietenul său, să săvârșească fapta, de care se teme: Crima. Impiedicat să tragă în tatăl său și în Ivanca, descărcă revolverul în prietenul său, în doctor. Nu-l nimerește, însă e vindecat de vechile obsesiuni. Acum nu va mai pleca: „Bucură-te și cântă. — Pe tine te mai chiamă singurătatea? Pe mine nu mă mai chiamă. Vreau să rîd între oameni. Cine mai are frică de oameni?... Prietene, m'am vindecat prin faptă...”

Așa redus la liniile sumare, jocul acesta dramatic pare desigur absurd și tematic. Și poate că, la origine și este. Căci d. Lucian Blaga expune un caz din psihopatologia freudiană cu terapeutică corespunzătoare.

Ceea ce interesează însă, este că tot acest substrat psihanalitic, este învăluit și răscumpărat de o acțiune în care infiorarea dramatică nu exclude o superioară atmosferă de poezie și de iluminare. „Fapta” este un mister prin lumina nebănuite ce suspendă peste grotle sufletului omenes și este o dramă, vehementă și aspră prin ciocnirea celor două suflete: pictorul și părintele, printre cari fulgeră pasiunea sălbatică a Ivancei. Și cât de omenească nevoia aceasta de iubire și cât de firească conversiunea acestei eroine, care amintește într-o oarecare măsură de impudica Stella din „Magnificul încornorat” dar mai mult seamănă cu o altă eroină a d-lui Lucian Blaga, cu Nona din „Tulburarea apelor”.

Ne mai rămân puține cuvinte pentru „Iuviere”. E o pantomimă de o savoare cu totul particulară. Un basm în afară de loc și de timp pe cea mai simplă din teme. O cerere în căsătorie a unei fete de țară, care e dată după un bogătaş din alte părți. Satul se pustiește de ciomă și mama fetei nu poate muri până nu se întoarce fiica adusă de fratele mort, ce fusese sculat din mormânt de maică-sa. Fata sosește tocmai în noaptea Iuvierii și maică-sa moare împăcată.

Elemente de folklor, de basm vesel și sumbru, d-l Lucian Blaga, adnotează cea mai fantazistă partitură pentru o mimodramă. Poetul care e d. Blaga e aici la largul său. De pildă: „Porcarul — (refuzat de Vochița) — se destramă în gesturi sentimentale de poet romantic”; „Păcală — parează foarte liniștit, cerând mâna — nu a Vochiței ci a Mamei” — „Mama — înveselită, aruncă cărja după el”; „Vochița — e tristă că are astfel de pețitori” sau descrierea satului bântuit pe ciomă, de o pregnantă plasticitate: „Apoi liniște. Un șuer străbate vămile văzduhului... Peste sat trece personificată cioma covașă, călare pe-o reptilă uriașă cu solzi galbeni și verzi, ochi roșii și cu aripi de lăcustă enormă”.

Negreșit nu poate fi vorba de o reprezentare a acestei pantomime. Tot farmecul inedit din cuvinte și din glose s'ar prăfui. Privit însă ca un libret pentru o operă muzicală, — cum amintește și d. Lucian Blaga — oferă un minunat prilej de încercare pentru compozitorii noștri cari duc lipsă pare-se mai ales de concepte de esență românească.

PERPESSICIUS

## Adunarea generală extraordinară a S. S. R.

Duminică, 14 Februarie, a. c. precum se anunțase, s'a ținut în amfiteatrul Fundației universitare Carol I. adunarea generală extraordinară a Societății Scriitorilor Români. Neobișnuită animație, poate și datorită alarmei din presă după care un respectabil număr de membri aveau să fie considerați ca nema făcând parte din societate. Se spune că și revista noastră își are o parte de responsabilitate, în această alarmă care s'ar fi dovedit deocamdată neînțeleasă. Am reproșat, în consecință, reporterului nostru literar excesul de zel de care a dat dovadă publicând listele de membri activi rămași în societate, după triajul comisiei și comitetului. El ne-a răspuns, pe deoparte, că departe de a fi visat, toate aceste fapte sunt perfect adevărate, ceace, susține el, se poate dovedi și cu citate din raportul d-lui Liviu Rebreanu, președintele So-



Liviu Rebreanu

cietății Scriitorilor Români, care a anunțat o opera de purificare și-a înșușit-o precedentă adunare generală, și că ea își va urma cursul independent de amenințări și insinuări.

Reporterul nostru recunoaște însă să fi comis două grave abateri: 1) întrebându-l cuvântul **eliminări** pentru **radieri** (păcat pe care speră să și-l răscumpe până la judecata din urmă lexicografică); 2) neposedând încă acel dar al divinației, ce i-ar fi permis să anunțe înainte de încheierea revistei, amânarea hotărârilor în chestiunea radierilor.

Cu aceste lămuriri să-i dăm cuvântul. Ședința se deschide la orele 6 d. a., sub președinția d-lui LIVIU REBREANU, asistat de d. Vintilă Russu-Șirianu, secretar.

Asistat d-nii Gh. Adamescu, Carol Ardeleanu, Gh. Băgulescu, Șerban Bascoșvici, Eugen Boureanu, Gh. Brăescu, Matei Caragiale, Cazaban, Nichifor Crainic, N. Davidescu, V. Demetrius, Mihail Dragomirescu, Ion Dragoslav, Victor Eftimiu, Igena Floru, Ion Fotti, A. Fulmen, Horia Furtună, Ion Al-George, George Gregorian, A. de Herz, Constanța Hodoș, Eugen Lovinescu, Adrian Maniu, Vasile Militaru, Claudia Millian, Alfred Moșoiu, George Murnu, Iosif Nădejde, D. Nanu, G. T. Niculescu-Varone, Natalia Negru, St. Nenișescu, Ramiro Ortiz, Perpeșiciu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, N. Pora, Mircea Dem. Rădulescu, Const. Răuleț, Radu D. Rosetti, N. Russu-Ardeleanu, Ion Marin Sadoveanu, Vasile Savel, Romulus Seișanu, Mihail Sorbul, G. Silviu, Eugeniu Speranția, Th. D. Speranția, G. Talaz, Căton Theodorian, Ion Valerian, Tudor Vianu, Ion Vineu, V. Voiculescu și Romulus Voinescu.

D. Președinte citește raportul activității Comitetului și proiectul de buget pe anul 1926. De reținut: 1) Chestiunea sediului Societății rămâne permanent des-

chisă. Primăriile promit și numai atât. 2) veniturile Societății sunt în scădere. Ministerul Asistenței a redus subvenția ce acorda Societății. Din această cauză, comitetul s'a văzut silit să reducă pensiile pe anul în curs cu suma de lei 50 mii din totalul de aproape 200.000 lei anual. 3) Subvenția ministerului de instrucție stă neschimbată încă din 1911: 3000 lei. S'au făcut intervenții repetate. Zădarnic. S'a arătat — precum cere și d. Nichifor Crainic — că opera scriitorilor e pusă la contribuție în manualele de școală, s'a cerut ministerului să ajute pe văduvele scriitorilor decedați — zădarnic. 4) Chestiunea radierilor face parte din programul de activitate al comitetului, și purificarea e dictată de o adunare generală.

Operațiunea își urmează, prin urmare, un curs normal.

Se propune primirea ca membru în S. S. R. a d-lui G. Bacovia. Se procedea la votul cu bile. D. Bacovia e primit cu aproape unanimitatea celor prezenți.

Se împart buletinele în vederea votării premiilor.

Comitetul a propus câte 3 lucrări de fiecare premiu.

La premiul I. Al. Brătescu-Voinești, (ministerul Artelor) de 25.000 lei, pentru roman, d-nii: Marius Theodorian-Carada cu „Furculeasca” (1 vot); Liviu Rebreanu cu „Adam și Eva” (42 voturi); și Mihail Sadoveanu cu „Venea o moară pe Siret...” (15 voturi).

E declarat premiat: Liviu Rebreanu cu „Adam și Eva”.

La premiul „C. A. Rosetti (ziarul „Viitorul”) de 20.000 lei: „Vulturii” de I. A. Bassarabescu (19 voturi); „Descântecul” și „Flori de lampă” de Ion Vineu (19 voturi) și „Romanța provincială” de Hortensia Papadat-Bengescu (18 voturi).

Balotaj între I. A. Bassarabescu și Ion Vineu.

La premiul de poezie „Socec”, de 10.000 lei:

„Plumb” de G. Bacovia (36 voturi); „Satul meu” de Ion Pillat (4 voturi); „Poeme pentru Galateea” de Mircea Dem. Rădulescu (22 voturi).

Premiat: „Plumb” de G. Bacovia.

La premiul de poezie S. S. R., de 6000 lei: „Versuri” de A. Cotruș (19 voturi); „Fecioarele” de V. Demetrius (15 voturi); „Alme Sol” de G. Murnu (24 voturi).

Balotaj între d-nii A. Cotruș și G. Murnu.

La premiul de proză, S. S. R., de 4000 lei:

„Sărmanii oameni” de Eugen Boureanu (30 voturi); „Flămânzii” de I. Ciocărlan (2 voturi); „Intr'o noapte pe Bărăgan” de N. Pora (20 voturi).

Balotaj între d-nii: Eugen Boureanu și N. Pora.

La premiul Benvenisti, de 2000 lei: „Reculegeri în nemurirea ta” de Camil Baltazar (18 voturi); „Surpriza” de Ion Dongorozi (15 voturi); „Crini Roșii” de Sanda Movilă (14 voturi).

Balotaj între d-nii: Camil Baltazar și Ion Dongorozi.

La premiul de Sonete „Ion Pavelescu” de 1000 lei: „Viața” de Zaharia Stancu (22 voturi); „Sonet” de George Dumitrescu (5 voturi); „Vânătorul” de Radu Gyr (20 voturi).

Balotaj între d-nii: Zaharia Stancu și Radu Gyr.

Ședința se ridică la orele 8 jumătate, urmând ca balotajele să se voteze în ședința de Duminică, 21 Februarie, orele 3 d. a., tot la Fundație.

PENTAPOLIN





## Paraziții în artă

Foarte puțini vor fi fost amatorii serioși de artă cari, în vârtejul preocupărilor zilnice, să fi avut răgazul a cetii următoarea, amuzantă din multe puncte de vedere, informație judiciară :

„D. pictor Octav Băncilă, profesor la școala de bele-arte din Iași, a reclamat parchetului de Ilfov că s'au vândut în piață tablouri ca fiind ale d-sale, cu numele d-sale pe acele tablouri. D-sa a cerut parchetului să se facă cercetări spre a vedea cine este autorul acestor falsuri, indicând că are bănuiele asupra d-lui Iosef D. Iscovitsch, proprietarul magazinului „Galeria artistică, obiecte de artă și antichități“ din pasagiul Co-moedia.

„Parchetul făcând cercetări, a găsit că bănuielele reclamantului sunt întemeiate și, în consecință, d. procuror Al. Rășcanu a deschis acțiune publică împotriva d-lui Iscovitsch, conform art. 332 și 333 c. p. (excrocherie). Afacerea s'a repartizat la cab. 7 Instrucție, al cărui titular, d. judecător Ghițescu, a început cercetările.

„Fiind indicii că la acest magazin s'ar fi practicat pe o scară întinsă acest gen de falsuri, cei cari au cumpărat dela acest magazin tablouri, ca fiind ale marilor pictori morți sau în viață, sunt rugați să treacă pe la cabinetul 7 instrucție spre a li se face expertiza acestor tablouri...”

Bietul domn Iosef D. Iscovitsch — obiecte de artă și antichități — a avut nefericirea să cadă, cel dintâi „pe bec”...

Il compătîmim, cu atât mai sincer, cu cât avem bănuiala că nu e singurul pe piața Bucureștilor, care să aibă inspirația subtilizărilor grafice — în materie de plastică.

Capitala noastră adăpostește așa de numeroși îmbogățiți de război — (până mai ieri, vânzători de fitiluri și „țilinder“ de lămpi...) — cari nu văd în artă decât etalarea unui orgoliu obraznic și timp...!

Firește, în cazul recent descoperit, justiția va lucra cu toată severitatea îngăduită de legi.

Câteva zile de arest și câteva mii de lei despăgubiri, sunt desigur o pedeapsă, grea, dar care nu va înspăimânta, nici odată, pe ceilalți falsificatori.

Cu toate riscurile materiale și morale beneficiile lor, vor fi, oricând, superioare.

Cu prilejul acesta îmi aduc aminte de o întâmplare asemănătoare, dar, se înțelege, mai amplă.

În preajma lui 1909—1910, sosește la Paris vestea că, după ultimile riguroase statistici americane, s'ar fi aflând peste ocean, prin diversele galerii oficiale și colecții particulare... 15.000 (cincisprezece mii) pânze „originale“ de Corot perfect autentificate.

Mândria americană fu întâmpinată cu un formidabil hohot de răs.

Monografiștii lui Corot au răspuns imediat peste Atlantic, că toată opera lui Corot, inclusiv desenele, se reduce la 5000 (cinci mii) de piese, dintre care mai mult de jumătate se află în colecțiile europene.

Panică infricoșătoare... la bursa picturii.

Dovada afirmărilor monografiștilor francezi s'a făcut imediat: prin însăși condicta de atelier a bătrânului peisagist, care avusese bunul obicei să-și noteze regulat, toată viața, data și localitatea unde executase o lucrare, data, și prețul cu care vânduse pânza.

Se știe că Jean Baptiste Corot fusese menit negoțului de postavuri, în care zăbovise opt ani, în condițiuni aproape mulțumitoare pentru patroni.

De bună seamă, justiția s'a zdruncinat un timp — s'au descoperit încă alte numeroase pânze celebre, tot atât de „originale“... dar n'am auzit niciodată de o pedeapsă aplicată falsificatorilor și încă, mai puțin, n'am auzit de o încetare a acestui comerț.

Puțin timp după domolirea acestui scandal am asistat personal la o vânzare publică, unde un Corot, disputat vijelios de câți-va îmbogățiți a fost ricit pentru suma de peste 300.0000 frs. (trei sute mii franci)!...

Deși „expertizat“ după toate formele cerute, am avut convingerea — eu și colegii, acolo față — că acel tablou era un fals ordinar.

În toate aceste vânzări publice — aranjate de altminteri cu un mare ceremonial — se ascunde, adeseori, o patență șarlatanie, cu concursul, interesat firește, al specialiștilor „autorizați“ în expertize.

La noi, cazul falsurilor Băncilă e floare la ureche — și d. Iscovitsch e aproape un nevinovat.

Vânătoarea grasă trebuie îndreptată asupra laboratorilor, din care ies, proaspeți pe piață: Grigoreștii, Amanii, Lukienii, Andreeștii — și chair Henții.

Ah, Doamne! ... avem așa de mulți imbecili nababi, cari nu înțeleg să ia contact cu arta de cât prin maestrul răposat!

E și aici un soi de parazitism.

Nu știu cum se vor fi îngrădit aceste sporturi, în țări.

Socotesc însă că la noi e necesar sistemul preventiv, nici o vânză a maestrilor decedați să nu aibă voie a circula, pentru comerț de cât dacă va purta pe ea un semn distinctiv, o pecetie anume, care să facă dovada că lucrarea de artă a fost trecută prin triajul unui birou de expertiză.

Biroul acesta, lucrând după ultimele metode științifice, n'ar putea funcționa decât prin și pe lângă „Sindicatul artiștilor plastici“ — singura și suprema autoritate în domeniul plasticii, la noi, ce prezintă, pe deasupra, și toate garanțiile morale.

În chipul acesta vor dispărea anumiți „experți“ izolați, cari, în București mai ales, mișună gravi, grăsulii și lăcrimoși, pe după tețgelele negustorilor și prin casele amatorilor nătăfleți — cu intențiuni nu întotdeauna avuabile.

Dar iată că, înainte de a preda secretarului de redacție articolul acesta, ochii îmi cad, întâmplător, pe o gazetă proaspătă, în care citesc:

D. Emil Bourdelle, sculptor, profesor la școala de bele-arte din Paris, fiind informat că scena Teatrului Mic din București e împodobită cu trei sculpturi ale d-sale: Tragedia. Comedia și Imaginația, a făcut plângere parchetului de Ilfov, înfățișând această faptă ca un furt de proprietate artistică.

Sculpturile acestea însă purtau pe ele iscălitura Fr. Stănculescu.

„D. prim procuror Ioan Dobrescu a delegat pe d. inspector Vladimirescu, de la siguranța generală, cu facerea cercetărilor...”

„Civilizația“ pătrundea la noi nestințieră.



21 Februarie, 1805: S'a născut la Pădurea aproape de Blaj, Timoteiu Cipariu. 1841: S'a născut la Craiova, Nicolae Quintescu.

22 Februarie, 1868: A murit poetul basarabean Costache Stamati.

1873: Alexandru Odobescu a vorbit la Ateneul Român din București despre: „Studii arheologice asupra artei în România“.

23 Februarie, 1874: Apare în Brașov „Orientul latin“ ziar condus de Teofil Frâncu, I. A. Lapedatu și Aron Densușianu.

1901: A murit poetul Ioan Nenițescu. 24 Februarie, 1830: S'a născut în Iași junimistul Calimah Catargi.

1865: Apare ultimul număr din „Foaia pentru minte“ a lui G. Bariț.

1866: V. A. Urechia a vorbit la Ateneul Român din București despre „Poezia română în fața politicii“.

1875: A murit Ioan Calinciuc vestit profesor de teologie la Facultatea din Cernăuți.

1898: A murit dr. Aurel Suciuc membru al comitetului național, condamnat pentru Memorand la 1 an și jumătate închisoare.

25 Februarie, 1846: S'a jucat la Teatrul Național din Iași piesa lui Alecu Russo „Provincialul Vadră la Teatrul Național“. Actorii N. Teodoru, T. Teodorini și N. Luchian nefinând seamă de pasagiile șterse de cenzură, au fost surghiuniți la mănăstirea Cașin, iar autorul la Soveja.

1849: S'a născut în Iași vestitul filosof român, C. Dumitrescu-Iași.

1868: I. Eliade Rădulescu a vorbit la Ateneul Român din București „Despre literatură“.

1880: A murit Cezar Bolliac.

1881: A murit August T. Laurian.

26 Februarie, 1830: S'a născut în București pictorul A. Baltazar.

1893: A murit Grigore T. Brătianu primul președinte al „Ligei Culturale“.

27 Februarie, 1834: S'a născut în Piatra-Neamț istoricul Vasile Alexandrescu-Urechia.

1866: B. P. Hasdeu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Talmudul ca profesiune de credință a judaismului“.

1867: S'a născut în Bârlad George I. Diamandy.

1920: A murit în Iași marele istoric Al. D. Xenopol.

Acum va să i se închidă ușile.

Ni-i teamă însă că vom uita ferestrele în lături...

N. N. TONITZA

### EXPOZIȚII.

Casa Artei (Câmpineanu 17) Horațiu Dimitriu.

— Muzeul Simu (atelier) Marius Bunescu.

— Căminul Artelor (calea Victoriei) Briese — Cosmovici.

### VERNISAGII.

— Căminul Artelor (Martie), Milița Petrașcu — Marcel Iancu.

— Cartea Românească (Martie), Grupul celor patru... Șirato — St. Dimătrescu — N. Tonitza — Han.



# Cronica muzicală

Mihail Andricu

Cu prilejul executării piesei sale „Trei tablouri simfonice“

„...iar sufletul nostru să se descopere în noi, în ceea ce speciala dinamică melodică și ritmică a doinei conturează spontan din simțirea deosebită românească“ (Marin Simionescu-Râmniceanu: *Necesitatea frumuseții*, p. 40). Iată răspunsul lapidar, clar și definitiv convenit desbătutei probleme a școlii muzicale românești, problema pe care activitatea de anul trecut a „Societății Compozitorilor Români“ a și actualizat-o și i-a și oferit o importantă contribuție de elemente pentru rezolvare. Este fericit schițat aici, într-o prelungă iconomie terminologică, și întregul cadru ideologic în care ar urma să se discute procedeele de tehnică utilizabile. În muzica de cameră dela „Teatrul mic“ și în cea simfonică dirijată de George Georgescu—vorbind de concertele din primăvara trecută — să vădea acceia dibuire, acceia nelămurire, acceia nesiguranță în alegerea formei muzicale — sonată, cântec, poem, lied, suită, divertisment, rapsodie? — și acceia inadvertență și lipsă de intuițiune pentru specificul melodic și ritmic românesc pe care le înfățișează începuturile de cultură originală de oriunde. În temeinic studiul din care extragem rândurile de motto la un tratat de compoziție muzicală românească, dela început, Marin Simionescu-Râmniceanu face constatarea, pe deplin îndreptățită, că muzica noastră și-a pierdut autenticitatea, constatare în care își află motivare și sprijin cercetările științifice propuse de noi prin eseu—apel „Arhiva fonogramică“. Fără a se împieta în vreun chip asupra libertății de afirmare a creatorului de artă, acesta nu rămâne totuși indiferent la specificul ideal al vremii sale și al mediului său, de anumitul stil de viață propriu unui timp și unui mediu social, conștient în mai restrânsă măsură, desigur, de cât este conștient de resursele coloristice ale fiecărui instrument din orchestră. Etosul popular ar cădea deci în spre centrul sferei de preocupări ale creatorului de artă, fără, cum spunem, ca aceste preocupări să stânjenească libera afirmare a personalității artistice ci, din contră, să contribuie la această liberă afirmare. Oricât de îndepărtați ar fi creatorii frumosului muzical românesc de

preocupări de asemenea natură, nu poate fi contestată atmosfera populară românească pe care o răvnește și pe care iubitește să o exprime, uneori destul de delușit, o parte dintre compozitorii noștri. Oscilând cu predilecțiune spre orientul, au fost firește înclinați și influențați să distingă și să aleagă din elementele tehnice pe cele mai puțin distinctive și caracteristice pentru ceiace este specific în melodismul, ritmica și chiar polifonicul și timbrul românesc.

Mihail Andricu rezumă oarecum problema școlii muzicale românești. Nu în toate datele ei și nici în rezolvarea, cât în parte din tentativele și calculele pentru deslegarea ei, în care, de fapt, și rezidă succesul de a crea atmosferă al lui Andricu.

Două piese, ambele pentru orchestră, statornicec însușirile lui Andricu, înclinările sale, și posibilitățile sale creatoare; dar mai ales stabilesc râvna sa pentru a crea atmosfera românească. O vagă intuiție de răzeșie conservatoare descoperă lui Andricu, — ca și lui Jora, de altfel, — fragmente din pitorescul românesc. Nu „simțirea deosebită românească“, ci aspecte fugare, din pitorescul nostru, neorânduie definitiv ca operă de artă, — dar de atmosferă românească. Mai desbărat de orientat ca anul trecut, Andricu speculează, ca tehnică gamală, asupra revelatoarei *subtonice* (nu sensibilă — *subsemilunium modi* —), pe care o tratează cu iscusită îndemânare contrapunctică. Compozitorul nostru înțelege diferența de procedeele polifonice dintre contrapunctul surselor inepuizabile de invențiune melodică și între acordica funcțiilor tonale care ar disolva tocmă ceiace este, cam atât și creator de atmosferă în procedeele sale: subtonica de care vorbim — Ca analizare compozițională, lucrarea lui Andricu, care poartă titlul — atât de sugestiv pentru discuția noastră — de: „Trei tablouri simfonice (Poveste, Danț, Peisagiu)“ și care pot fi alăturare ca tendință „Poemelor cromatice“ ale pictorului Teodorescu-Sion, diferă esențial de *Suita pentru orchestră* cântată în stagiunea de simfonice trecută. Dacă am împrumuta concepte dimensi-

nale, am însemna opera de anul trecut ca interesantă pentru tendința de adâncire și deci clarificare prin simplificare a plasticului românesc.

Opera de estimp este, din contră, extensivă. O avalanșă de împetrișări instrumentale, nejustificate, nepregătite și zadarnice, frânge fragedul trup al ideii melodice, îl chircesc și îl ascund sub fanfaronada acetsui pompos vestmânt orchestral. Andricu este de astădată extensiv. Prea multă larmă pentru discrețiunea melosului nostru. Forma celor „Trei tablouri simfonice“ pledează deasemenea pentru extensivul semualat procedeele de colorit orchestral: preludiu, sonată fără desvoltare (?), lied.

Andricu încearcă aceste două căi: a) *multum*, linii melodice viguroase, proeminente, economie de motive, intensitate („suita pentru orchestră“); b) *multa*, bogăție de motive sumare, nedefinite precis, care nu dumiresc, ci împrăștie și disolvă amploare orchestrală, capricii de formă, extensivitate („Trei tablouri simfonice“). În orice caz, Andricu pare a se îndrepta „spre noi“. Spre acel „noi“ pe care o cât de sfioasă privire a competenței noastre cu totul relative o poate descoperi în activitatea spirituală înfățișată de diferitele ramuri ale culturii românești. În zigzagurile neașteptate ale evoluțiunii artistului, cine poate rămâne sceptic la atât de făgăduitoare realizări de atmosferă românească ale lui Andricu?

G. BREAZUL

## Coperta noastră

Arta lui **Francisc Șirato** este o artă eminentamente cerebrală.

De aceia nu cucerește, dela prima vedere, pe oricine — și, niciodată, pe acei cu sensibilitatea needucată și cu inteligența lăleală.

E ca o muzică de cameră, subtilă și gravă, cu, în primul rând, o înaltă preocupare de stil.

Cu toate acestea, **Șirato** pornește dela observația directă a naturii.

Transformă însă această natură, înterior, transfigurând-o și înobilând-o, uneori, până la simbol — fără să altereze prin aceasta nimic din calitatea materiei picturale, pe care o pune în serviciul concepțiunii și — lucru rar — o păstrează până la sfârșit în ideală îmbrătoșare cu concepțiunea însăși.

Inzestrat cu o cultură superioară și

## Buletin bibliografic săptămânal\*)

de AL.-SADI IONESCU

### 087.1 LITERATURĂ PENTRU TINERIME.

- Erdödi Marie.** — Berthy Lucia ifjusági regény. Cluj, Az „Erdélyi magyar iányok“ Kiadása, 1925, 271 p. Lei 80.
- Hodoș** (Constanța). — Rodica. In vârtejul războiului. Povestire. Ediția a doua. București, **Socec & Co.**, 1926, 77 p. Fig. Lei 25.
- 39 OBICEIURI. FOLKLOR.
- Bârseanu** (Andrieu). — Snoave, chiuituri, povestiri adunate. Sibiu, Editura **Asociațiunii**, [1925], 71 p. Fig. Lei 5. (Biblioteca populară a Asociațiunii Nr. 132).
- Costin** (Lucian). — Mărgăritarele Banatului (mare colecție de folclor). Timișoara, „Cartea Românească“ [1928], 142 p. Lei 35.
- 5 ȘTIINȚE PURE.
- Bratu** (Gheorghe). — Curs de matematici generale. Vol. I. Matematici ele-

mentare. Fasc. I. Cluj, (Tip. **Ardealul**), 1926, 320 p. Fig. Lei 160.

**Nordman** (Charles). — Einstein și universul. O lumină în misterul naturii. Traducere de I. Leonard. București, **Cugetrea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 205 p. Lei 50.

### 8 LITERATURA

#### a) Poezie

- Alexiu Lunca** (Șt.). — Cânteculele trecutului \* A se vedea tabloul clasificățiunii zecimale în No. 1.
- lui. Cămpina, (Tip. **Mihail S. Gheorghiu**), [1926], 63 p.
- Bacovia** (G. V.). — Scânteii Galbene Poezii. Bacău, (Tip. **Minerva**), 1926, 32 p. Lei 30.
- Ciocardia** (Dan) și **Aurel Șerbănescu**. — Coșul cu roade. București, (Tip. **Române-Unita**), 1925, 153 p. Lei 45.
- Micle** (Veronica). — Dragoste și poezie. Viața poetei tălmăcită după scrisori și documente inedite de Octav Minar București, **Socec & Co.**, [1925], 216 p. + pl. Fig. Lei 35.
- Pană** (Sașa). — Răbojul unui muritor.

Strofe banale. București, (Tip. **Lupta**, N. Stroilă), 1926, 32 p. Lei 20.

**Rădulescu** (Mircea). — Poeme pentru Galatea. București, **Socec & Co.**, 1925, 111 p. Lei 50.

**Stroescu** (I. C.). — Aripă și cânt. R-Vâlcea, (Tip. **W. Grabowski & Succ. D. Apreotesei**), [1926], 95 p. Lei 30.

#### b) Roman. Nuvelă.

**Glucercu Dinu**. — Altă iubire... (roman). București, (Tip. **Eminescu**), [1926], 270 p. Lei 60.

**Eftimiu** (Victor). — Corabia cu pitici. Ediția IV-a completată. București, **Universala**, Alcaley & Co., 1926, 199 p. Lei 40.

**Rășcanu** (Theodor). — Aceia care trebuie iubită roman. Iași, **Viața Românească**, 1925, 182 p. Lei 60.

#### c) Literatură străină.

**Stirnar** (Ludwig). — Siebenbürgische Geschichten Schässburg, **Friedr. I. Horeth**, 1925, 268 p.

**Szabolcska** (László). — Gárdonyi Géza élete és költészete. Tanulmány, **Ti mișoara**, (Ny-om **Helicon**), 1925, 133 p.

#### d) Literatură străină tradusă

**Swift** (I.). — Guliver în țara uriașilor. Traducere de Haralamb G. Leca. București, „**Universala**“, **Alcaley &**

\* A se vedea tabloul clasificățiunii zecimale în No. 1.



## UN AREOPAG

de NATALIA NEGRU

În acea seară, după ora opt, au început să se obișnuie la o sezoane literară prietenele și etenii Liliei.

— Înd pe rând, în jurul mesei mari, scaunele își primeau cunoscuții.

— Vă prezint pe un mic sălbatec, zise ea, introducând pe tânărul doctor, tuț și slab, sfios și grav, care, totuși, nu a timiditatea stângace a celor nedepși cu societatea.

— Împotriva, cu un delicat bun simț, prin ta și gesturile sale, s'a impus, iar trăirile spiritualizate de studii și cuge- ale figurii lui, au atras privirile tu-

— Domul doctor are un nume bizar, de ea, eu am preferat să-l numesc „tână- Esculap”, adăose Lilia.

— Umneata, domnule doctor, te afli, aici, e celebrată. Desigur, toată lumea îți e cunoscută, pentru că distinsele figuri e vezi, nu odată au ilustrat revistele arele noastre. Sper, că înaltul areopag va acorda încrederea și amicitia sa. loc între prietenele mele dragi, poeta vă Rodica, și adorabila tragediană, tia.

— În pahar cu vin, și o felie de tortă, să nu fie împotriva higienei.

— Îrindu-i-se că s'a ocupat prea mult noul venit, Lilia reluă firul con- vorbirilor, adresându-se fiecăruia cu o ă invitație la prăjituri și la paharul de și tot odată, căutând să stimuleze in- sul pentru discuții.

— El mai sever dintre toți, tânăr de ani, iare de trup, „geniul dolofan”, — cum umia prietena sa, — aducând la chip Napoleon, un Napoleon gras, cu ochi ștri, sfredelitori ca diamantele, pitiți und, sub stânca frunții — tuși pentru drege glasul, și ca să arate o nețărită încredere Liliei, se adresă dintâi noului mosafir, punându-l în tură cu cele ce se discutau.

— Îră să abuzeze de această înaltă dis- lie, „tânărul Esculap” s'a ținut într'o estă rezervă, răspunzând numai te puțin, strict, atât cât trebuia, ca rate ce încordată îi era atenția, și fe- u-se — nu numai de-a se înflăcăra, chiar de-a se anima.

— Desigur, că nu era numai o „bună ma- ă”, ci, în adevăr, se simțea profund at de-a sta de vorbă cu cel ce i se a- ase, cu marele Mihu.

— Rodica, de felul ei, era tristă și nenoro- Părul prea bogat, împletit și strâns un coc enorm, îi atârna ca o greutate eafă.

— Chița simplă, neagră, era prea puțin lătată.

— Când ochii oglindesc tristeți adânci, fi- nu-i atrăgătoare la o femeie, și Ro- mai era palidă, trecut fără vreme, ntra a fi plăcută, nu-i era de ajuns ocazia degetelor fine.

— Idiase științele naturale, și era de ă vreme profesoară într'un oraș din lova.

— Ea puțin s'au apropiat vreodată de le naturii cu inteligența ei, cu o cul- elaborată, și mai ales cu gingășia suflet de poetă.

— Fiția superbă, înaltă, mlădioasă, cu negri și sprincene încondeiate, cu l de regină egiptiană, cu o feronieră ărul negru, desfăcut prin cărare, cu e bijuterii — strălucia în straiu al- u de muselinuri parfumate.

— Elegentă și „mordantă”, rezuma în spirițuale unele discuții, în care se teca numai de haz.

Din partea opusă a mesei, o urmăria cu admirație privirile fierbinți, privirile pierdute ale elegantului Narcis.

— Uscățiv, prea căutat în perfecțiunea îm- brăcămintei, după cum, așa de căutat era în cizelarea versului, cu fruntea ple- șuvită, cu ochi amigdalati — mai mult negri, cu barba în cioc, întotdeauna bine îngrijită, era un urit interesant, turbu- rător — poate — chiar seducător.

— Alături de el, cu fizionomie de sfânt inspirat, frumos — dar fără nici o preo- cupare de înfățișarea lui, în floarea vârstei, neavând nici 30 de ani — ca și Mihu — bunul Darie, întotdeauna dus pe gânduri, sta cu cotul pe masă, sprij- inind în podul palmei capul nimbant cu plete abundente.



NATALIA NEGRU

— li cuprindea pe toți cu ochii mari, calzi, cinstiți, cuminiți, ochi de copil ne- vinovat, — iar în scrisul său iradia îm- păcare, liniște, iubire.

— Cât de deosebit de dânsul, nu-și mai găsia astâmpărul criticul zavistios Cîn- dea. Slab și puțințel la stat, acciaș fi- gură ascuțită, ca și a lui Narcis, mai re- gulară poate, dar lipsită de finețe, aspră și primitivă, cu ochii mici, verzi, ce con- trastau dezagreabil cu toate culorile ce- lelalte ale tipului brun.

— În ținută cuviincioasă, Iancu, înalt și grăsuțiu, alb la față, cu mustați negre, cu buze roșii, cărnose, își tot potrivea ochelarii pe nasul ascuțit. Iancu ar fi fost poate unul dintre cei mai distinși gazetari. Era cuminte, și cu mult bun simț.

— Prozator — și om de știință — în veș- nică nehotărîre de a apuca pe un drum sau altul, pe cât de țaran, pe atât de blond la mustați și la cioc — roșcovan ca un Neamț, spătos și îndesat — bun și violent, — naiv și pretențios, — neastâm- părat, sgomotos, mândcios și bun apre- ciator al vinului, adresându-se familiar chiar cunoscuților de dată recentă, abia trecut de treizeci de ani, dar cu aere de condescendență bătrânească, — Taica — fura cu coada ochiului fiecă mișcare

a lui Mihu, fiindcă între amândoi, o as- cunsă gelozie literară își făcuse loc, mai ales, când se luau la întrecere în a de- scrie vânătoarea și balta.

— Câțiva pictori și sculptori fiind prea tineri, se amestecau puțin în vorbă, ca și cele două vecine ale Liliei, ve- nite acolo, cu marea dorință de-a vedea scriitorii și artiști.

— Un mefisto al societății se silca să pară desigur, junele diplomat, Neagu. Fizionomia aducea cu a personagiului din operă. În masca de formă triunghi- lară, — unghiul ascuțit fiind bărbia — trăsăturile erau sculpturale. Numai o- chii mari, de un albastru turbure, deși umbriți de sprâncene stufoase slăbiau energia figurii.

— Purta un costum de dandy, cu o croia- lă ultraenglezească.

— Temele discuțiilor erau diverse:

— Se prevăzuse, ori nu se prevăzuse răz- boiul care începea în Europa?

— Germania promedita, pregătia marea lovitură?

— Controversa era între Mihu și Neagu. Neagu lua cu vehemență ofensiva îm- potriva „Boșilor”.

— Dar vulcanul rusesc? Cine se mai în- doia, că, mai curând sau mai târziu, nu avea să izbucneasă?

— Poveștile despre Rasputin le știa Cîn- dea pe toate, și părea neverosimile lui Darie. Mihu surădea cu înțeles, Taica le credea și bătea cu pumnii în masă, cerând revoluție.

— Neagu nu se mira de nimic — un a- devărat apusean; Esculap asculta cu reculegere, neturburat la figură, puțin încrunțat.

— Letiția știa lucruri certe de la doi mi- niștri, ceace se părea poveste, era pu- rul adevăr, și încă nu se știa tot.

— Ea găsisse că cineva din societatea ro- mânească semăna perfect cu Rasputin, cu singura deosebire, că acel cineva se menținea în treptele din mijloc.

— Rodica privea cu ochii apuși, părând uncori, absentă.

— Dar... reforma agrară? Marea proprie- tate mai putea să dăinuiască?

— Neagu — hotărît, era pentru marea proprietate. Toți ceilalți cereau expro- prierea.

— Neagu vedea primejdia în lipsa de competență a masselor țărănești, pen- tru cultura sistematică a pământului.

— Mihu admitea eventualitatea unei pe- rioade critice de tranziție, însă o pre- fera cu orice risc, în vederea viitorului de prosperitate și înălțare culturală a poporului.

— Blândul Darie, atât de timid de obi- ceiu, atunci a căpătat glas și energie. S'a ridicat în picioare, a bătut cu pumnii în masă, a evocat vremurile patriarhale cu suferinți — de, să te miri, să te cutremuri, — dar cu suflute mari, căci tă- ria nu-i în brațe, ci în inimi calde este.

— Acci oameni, cu inimi calde, neîn- străinați de datini, trudind, luptând, murind, apărau țara și sămânța neamu- lui.

— Boerii adevărați ai neamului nostru au fost răzășii moldoveni, și moșnenii Țării Românești.

— Taica s'a aprins, s'a repezit să-l să- rute pe patriarhul Darie, și însuflețirea lui era așa de mare pentru a dovedi no- blețea adevăraților țărani, și drepturile sfinte la pământul care e al lor, căci l-au ținut în brațe ca pe un copil, l-au



apărat cu preț scump de sânge, l-au muncit și l-au rodnicit — așa de tare vorbia Taica — încât se zguduia sala, și el părea amenințat de un acces de congestie.

Doctorul părea foarte satisfăcut, și înclina ușor din cap afirmativ.

Iancu pentru întâia oară s'a găsit pe acelaș teren cu Cindea. Veniau din Ardeal, aduceau amintiri vii despre în veci neuitații Horia, Cloșca și Crișan, și evocau cu sfîințenie pe cel atât de înrudit cu geniul poeziei noastre, pe falnicul, legendarul, slăvitul rege al Moșilor.

Narcis era democrat, însă nu se înduioșea atât de țaran, cât de mulțimea proletară, de lucrătorul tipograf, de tristul măturător al străzilor, de toată lumea celor necăjiți, cuprinzând pe intelectuali, pe artiști și meșteșugari.

-- Țăranii sânt prea mojiți — a spus tărășor Letiția la urechea Lilieii.

Esculap a prins această șoaptă și a surâs ușor.

-- Eram sigură că mă auziți, și am spus anume așa, ca să vă exasperez, îi spuse încet Letiția.

Neagu deplângea pierderea atâtor scumpe achiziții de rasă și nobleță: cavalerismul, gustul pentru frumos, fineța manierelor, farmecul, saloanelor, și mai ales, acea neprețuită artă de a trăi între oameni, politeța.

Taica s'a repezit la dânsul :

„Politeța, domnule, e o minciună deghizată a celor mai egoiști indivizi. Țăranul nu știe de politeță, dar are omenie: cunoaște cinstea, mila, duioșia...

— Nu le cunoaște, susținea cu îndârjire Neagu.

— Le cunoaște, îi ripostă bunul Darie, aproape înlăcrămat de indignare.

— Țăranul e copilul bun, în marea familie a neamului nostru, zise Mihul, luând iarăși cuvântul. În sufletul lui sunt toate comorile.

Să ne trezim, cât mai e vreme, căci el, el singur e temelie și viitorul.

Lumea necăjită a orașelor e atinsă de cangrenă, amice Narcis.

Că pier artelile? Nu e adevărat! Arta, și toată cultura noastră de azi sunt altoiri cu mult caracter străin. Să ne întorcem la adevăratele tradiții de artă și cultură: să căpătăm isvorul vieții adevărate, să ne înviorăm sorbind în el, și să începem arta dela temelie casei, și dela stâlpii porții.

Porni-vom cultura cu întreaga masă a poporului, și atunci să vedem perspective infinite pentru cărturar și artist.

Lilia oftă cu deplină satisfacție.

Esculap părea că a respirat aerul pe care și cereau plămânilui lui.

-- Imi dați voce — zise el, destul de încet, cu o sfiiciune, care-l prindea, ca o cochetărie pe-o femeie.

-- Cuvântul e al medicinei, strigă Mihul, impunând tăcere.

Un val de roșeață impurpură figura tânărului, când el începu, oarecum stângaci :

„Nu-i oare, poporul întreg un organism, în care, toate funcțiunile vitale își cer organe sănătoase, armonios dezvoltate, căci nu poate să trăiască inima fără plămâni, și nu poate să dureze creierul fără inimă.

— Un uriaș este poporul, strigă Darie însuflețit. El este însuși Corbea și Puntea baladelor.

— Jos paraziții de pe uriaș! adăogă Taica.

-- Inima este țăranul — strigă Darie.

-- Atunci, urmând comparația anatomică, eu, ca doctor, voi zice că locuitorii orașelor sunt plămâni. Nu-s să-

## Chipuri pentru o Evanghelie Semănătorul

Și le-a grăit lor multe, în pilde, zicând: iată, a ieșit semănătorul să seamene...

Matei, XIII, 3-8.

*Se întinde șesul neted ca apa; arătura  
Larg își revarsă valul de brazde pe hotar —  
Și pe cuprinsul țării de 'nalți căutătura,  
In golul primăverii vezi: clătinaț, un car*

*Pe drumul de tarlale cu spini, dudău și bozii,  
Doi vulturi mari dând roate, departe, pe-un gorgan,  
Și 'n fund de zare munții de piatră ai Dobrogii,  
Ca un chenar albastru tivit pe bărağan.*

*Dar el, semănătorul, din tot cuprinsul, vede  
Doar grâul greu în mână și brazda sub picior.  
De veacuri brazda neagră în brațul lui se 'ncrede —  
Și parcă din cătuie tămâie pe ogor.*

*Un preot alb, când pumnul în soare îl ridică  
Și își deschide palma larg binecuvântând  
Cu rod bogat câmpia — Dar grâul plin-când pică,  
O parte cade-alături și vrăbiile venind*

*Mănâncă lacom grâul. Alte seminți căzură  
Pe țarină pietroasă și 'nda'ă-au răsărit,  
Dar, fără rădăcină, pâliră de căldură;  
Iar altele, picând în spini — le-au năpădit;*

*Iar altele căzură în roditoare glie:  
Au ascultat cuvântul pământului cel bun —  
Și una dă o sulă, iar alta dă o mie...  
Și omu'n alb cu Domnul se 'ntoarce la cătun.*

ION PILLAT



nătoși, ați spus? E mai mult decât adevărat. E forma cea mai dezastruoasă a tuberculozei. Să începem asanarea. Să-i vindecăm și pe orașeni, să îmbujorăm cu sânge curat fința întreagă a neamului. Atunci, pictura și sculptura vor avea de lucrat chipuri ideale.

— O statue pentru uriași, se adresă Taica în spre sculptori.

— Un portret al lui Corbea! ceru către pictori, Iancu.

— Să-l trezim, căci Corbea doarme încă, așa cântă balada, zise Darie.

— Bravo, Darie, să ni cânti tu, balada lui Corbea.

— Am să v'o cânt, Mihule!

— Incepeți asanarea, Doctore!

— Eu am făcut de mult jurământul, ca toate clipele vieții mele să le închin mărețului uriaș. Sunt gata să fac toate jertfele, să-mi impun toate abnegațiile. Numai pentru el, imi trăesc viața de muncă acum, și mă pregătesc de luptă, pentru mai târziu.

— Când entuziasmul a cucerit pe doctori, când medicina era astfel de elanuri, grăitoare cu așa cuvinte, mergem... mergem înainte, zise Lilia.

— Să bem în sănătatea muzelor!... căci, de n'ar fi ele, Corbea ar găsi că viața nu merită să fie trăită, și Corbea nu s'ar mai trezi... închee Narcis, ridicând paharul, și aruncând o privire către Lilia.

— Trăiască medicina!... adaoase Letiția. Lilia ridicând glasul, a spus:

-- În astă seară, era vorba să trec în recunoaștere tot materialul numărat lui viitor al revistei noastre. Vedeți, secretara vă ține de scurt. Manuscris pe masă, și să începem. Toți se exaltară cu promptitudine. Mihul tuși, și pătându-se a începe.

Se făcu liniște solemnă.

Cum citia cu cea mai firească înțelegere, fără nimic din stridența artificiosului cuvintelor se înălțau sugestive și e cătoare, curgeau în șiruri cu rezonanță muzicale, se insinuau și picurau în suflet, fermecau și înfiorau.

Pătrunseseră în casă mirezmele propete ale pădurii. Prin colțuri, părea surid scânteioarele. Cu grații, creșe îndantelau, șoapte de mister se clăușiau în foșnetul de frunze.

„Moartea căprioarei” era titlul bucurii. Sprintena căprioară cu gambe fărâșite la un șold, se privea îndurer în oglinda isvorului, își ațintea apoi vag ochii înlăcrămați, și dintr'odată, făcea spaimă, zărindu-și propriile paturi de sânge.

Iar se opria — și iar fugia — și la care pas... muria!... Și... încet, încet, stins în brațe de flori.

Câteva figuri omeneste, vânători de rativi, se iveau când și când prin lănișuri, siluete romantice cuprinse abur de poezie.

Nici un alt artist n'a tălmăcit vreodată, mai plastic și mai magistral, ad-



# TAMATORI

(Balonul de cristal)

l de tainică și inefabilă înfiorare al idurilor, nici un artist nu a prins cu a-ta siguranță nuanțele de vis, șoaptele vrază dintre pământ și cer!..

Pictorii căzuseră în extaz. Cîndea cucerit, asculta, fără să mai dădeze sarcasme.

Lancu trăgea grav dintr'o havană. Taica își strângea tâmplele într'amănănușă mâinile, și, congestionat, privia cu mirație pe rivalul său.

Cu priviri calde, cu dulce zâmbet, arcis urmăria volutele fumului de țigară, degustând fiecare cuvânt încrutat ca o piatră scumpă într'un juvaer. Fără să arate mare interes impresiei făcuse, Mihu a încheiat citirea, și a uitat pe Taica să-l urmeze.

Taica nu avea măestria lecturii. Glau lui se îneca, nervozitatea îi scotea tonări false, totuși, interesul auditorului a perzistat cu aceeași încordare.

După cum maestrul Rodin scotea firii vii din piatra dură, așa și Taica otea oameni adevărați din cuvinte. Pînici flăcăi, vajnicii luptători cu tulle valurilor, luau viață aveau, necușcută, viguroasă și stranie.

Măinile mici ale lui Narcis tremurau. nd el își ținea manuscrisul și citea. Glasu-i înecat de lacrimi înduioșă. Subtilul vers, cizelat până la desăvârșire, atrăgea cu focuri de pietre prețioase, căci simțirea fusese elaborată în furiu cugetării, și apărea în imagini simboluri cu sonorități cadențate, cu autăși căutate.

Darie își desfăcea o foac de hârtie și cel din urmă cântec.

— A! Nu ne mulțumim numai cu atât, a spus cu drăgălășie Lilia. Iată dumul apărut acum. Să ne citești din, căci, de nu ar fi o imposibilitate, ulti ai fi rugat să ni-l citești tot.

Aici, în volumul acesta, intitulat atât simplu „Poezii” — în volumul acesta și de modest, fără nici o podoabă, făc nimic din găteala sărbătorească pe re alte volume de versuri o îmbracă ntru ca să apară în public, în cărțica aceasta, cu un nume și un titlu, se prinde sufletul întreg al neamului nostru...

Înșiră-te mărgăritare!..

— Unul singur doar de-a fost vre-otă poet mai mare ca Darie, gândia ihu, ascultând.

Avea dreptate!..

Ce neașteptată bogăție de ritmuri și!

Ce măestrie de versificare! Ce trudă astită de neîntrecut artist se ascundea în aparența de simplitate!

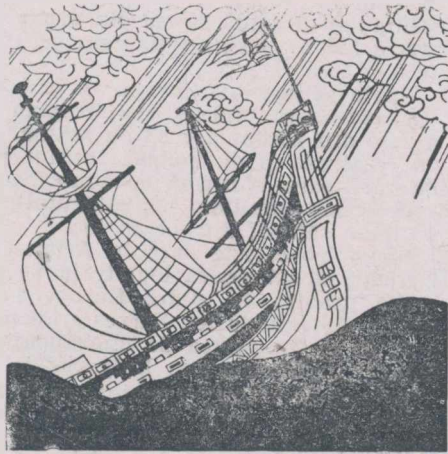
Cu ce simț delicat, fin erau alese noile! Câteva schișări numai, și totuși, at de nemerite! Ce meșșugită era rchitectura clasică a poeziilor! Seninătate, acuratețe, gingășie... pentru adăna, primordială, infinită simțire! Curgea întarea firească, străvezie și lină, curgea în isvorul naturii, curgea ca ciripitul iocărliei, cu spontaneitatea doinei ietă cândva, dintr'un luger de trestie, u puterea de plămăuire a baladei, pe re haiducul a zis-o din frunză pe colicul codrului; curgea cu fiorii mistici i ecorurilor din legende; cu viziunile ecutului; cu măreția cerului, și calda unătate a pământului.

Muntele, plaiul, sătucul, bisericuța, ora, lăutarul, voinic și fata bălaie; burdălniciile copiilor în jurul bunicu-ri, religia căminului, sfințenia candelii, sub icoana Precuratei; aroma bu-uoicului; duioșia bunicii înlăcrămate, are toarce lângă vatră; pitorescul fu-ului și al firului tors din caerul alb; ărâitul greerușului, etern. tovarăș al

De atunci e multă vreme, — atât de multă, că s'au scurs vise lungi de o sută de ani, de patrusprezece ori repetate, — trăia pe atunci un nobil puternic numit **Kamatari**, strămoșul strălucitei familii **Fujiwara** (câmpia glicinelor).

**Koha Kunyo** (rază albă) era singura-i fată, renumită prin grația și frumusețea ei.

Când ajunse la vârsta de 18 ani, se celebră căsătoria ei cu împăratul Chinei **Koso**, vecinul lor, din dinastia To.



Cu acest prilej, ea se pregăti, potrivit obiceiului, să aducă, drept mărturie a credinței sale, o ofrandă zeilor. Alese atunci printre comorile cele mai prețioase, trei daruri pe care le încredință generalului **Banko** ca să le ducă el însuși la templul lui **Kofukugi** la **Nara**, vechea capitală a Japoniei.

Mai întâi era un **Kwagenkei**, instru-

zilelor de iarnă; înfiorare neînțeleasă de la venirea și plecarea cocoarelor; ciripitul rândunicii... o invazie de aer proaspăt, o năvală de mirezme sfințite... o muzică melodioasă de înduioșări și nostałgii spre vremurile duse.

Ici—colo—suspini înăbușit al ființelor orfane de noroc, al tristețelor trecătoare!!

Ca pe-o pânză magică, treceau luminoasele pasteluri... înroorarea dimineților; liniștea amiezilor; rătăcirea nourilor; arșița secerișului!..

Apoi—salcămul, nucul!..

Păstorul și turma... sunetul tălângilor!..

Întreg volumul avea o arhitectură cu unitate organică. Părea un templu vast închinat credincioșilor religiei patriar-lale.

Iar el, smeritul bard, poetul blajin, copilul nevinovat, nici nu-și dădea seama, ce capodoperă a creat geniul lui sfânt!..

Oh! Această poezie trecută în muzică și pictură.

Dar — marea simfonie — de ce, nu se înfiripă? gândia Lilia.

Că tăcere misterioasă a înstăpănit cu-prinsul sălii.

Ceva, li s'a nălcuit? de stau astfel, toți, cu privirile duse?

O vedenie de-o clipă?...

Oh! divina halucinație!

Un spirit înaripat s'a oprit în mijlocul lor!..

„Ai mei sunteți cu toții!” a glăsu-rit din ceruri... Eminescu!..

NATALIA NEGRU

ment de muzică budistă și era destul să-l faci să răsune odată, ca să-l auzi apoi cât trăiai.

Era apoi un **Schikinseki**, o călimară de piatră, în care dacă topeai odată un creion de cerneală de China, această cerneală nu se mai usca nici odată.

În sfârșit al treilea dar, minunea minunilor, era un balon de cristal, **Menko-fukai Tama**, care cuprindea o statueta a lui Buda, din lemn de santal chinezesc.

Din opt părți de odată apărea la vedere fața lui Dumnezeu.

Pe barca sa cu pânzele umflate de vânt generalul era aproape să atingă coastele ținutului **Sanuki**, când se deslănțui o furtună năpraznică.

Ca o biată frunză, era purtată corabia sa printre valurile spumegânde dar generalul care avea în paza sa comori atât de prețioase știu să manevreze atât de bine și să încurajeze în atâta pe marinarii săi, că atunci când vântul se potoli și marea se liniști, ei se văzură cu toții mântuiți.

În curând se zări pământul și ancora aputut fi aruncată.

Generalul după ce mulțumi zeilor, că îl ajutoraseră atât de mult în îndeplinirea misiunii sale, se duse să vadă cum se păstrase comoara, când, nenorocire! înspăimântat, văzu lipsa balonului de cristal.

— Cu siguranță, spuse el, balonul a alunecat în mare în timpul furtunii.

Nu-î rămânea altceva de făcut de cât să anunțe trista veste lui **Kamatari**.

Cum i se aduse aceasta la cunoștință, nobilul cel puternic cu toată mânia își dădu seama că nelegiuirea trebuia atrăbuită Balaurului, zeul mării care fără îndovală, stărnise furtuna, ca să poată pune stăpânire pe balonul de cristal.

Sare pe calul său favorit, îl bate zi și noapte și ca o săgeată beată, ajunge în sfârșit la locul nenorocirii.

— Ascultați-mă, voi toți cei de față, spuse el oamenilor adunați îndată la porunca lui — dacă vre-unul găsește balonul de cristal, ca răsplătă voiu îndeplini dorința lui ori care ar fi ea.



La cuvintele acestea, însuflețiți de acelaș zel, toți pescarii se grăbiră să se cufundă în mare. Dar vai! curând unul câte unul apărură de-asupra valurilor, asemenea unor pepeni care plutesc, capetele lor întristate.

**Kamatari** era cufundat în gânduri: nu mai știe ce să născocoască ca să regăsească comoara sa pierdută, când de odată apără înaintea lui, cu timiditate,



o femeie tânără care, purta într-o pulpană a kimonoului un copil.

— Eu nu sunt stăpâne, spuse ea îngenuchind, de cât o biată pescăriță de scoici, dar locuiesc de multă vreme ținutul acesta și cunosc fundul mării. Îngăduiți-mi să caut comoara.

Cât era de plăpândă!...

— Oamenii mei sunt puternici, îi răspunse **Kamatari** și n'au isbutit. Cum ai putea tu, delicată floare să înfrunți un pericol ca acesta?

— Vezi tu, stăpâne, eu sunt mamă și voi încerca pentru copilul meu. Viața mea e umilă; trebuie oare, ca fiul meu ca și mine, să ajungă la moarte fără să știe să citească? Singura mea dorință ar fi să fac din el un frumos Samurai. Sacrificiul meu, precum vezi, nu-i mare. Lasă-mă să-l îndeplinesc.

**Kamatari** dădu din cap. Nu credea că biata femeie are să poată isbuti. Totuși, în mod solemn îi făgădui ceea ce cerea.

Recunoscătoare, pescărița îl salută cu multă plecăciune, zâmbind și se îndepărtă.

Ușoară, ea sosi pe tărmlul apei, puse copilul jos pe plajă și îi surăse cu dragoste. Apoi, își legă o funie în jurul mijlocului și spuse pescarilor:

— Cum voi găsi balonul de cristal, voi trage de funie și voi să mă scoateți afară.

Apoi luă un pumnal în mână și se aruncă în valuri.

Cum face o cometă în cer, tot așa străbate ea apele și atinge în curând fundul. În jurul ei nu sunt de cât ierburi de mare legănate ușor și mii de reflexe schimbătoare.

Ea merge fără odihnă. Caută. De odată, între alge, în apa de smarald, vede lucind o lumină stranie.

Dă plantele marine la o parte, cu mâinile, și înaintează. Înaintea ei se înalță un palat mareț.

— Oare am ajuns, își spuse ea, la locuința Balaurului, zeul mării? Aici am să găsesc cu siguranță balonul de cristal.

Și în adevăr, abia ridică ochii și zărește în vârful celui mai înalt dintre turnurile palatului, idolul strălucind în mijlocul balonului de cristal, — dar înconjurat de balauri, de șerpi, de monștri care rânjeau înfiorător.

Înima i se luminează de bucurie. Plină de o putere nouă, ca o umbră, ascunzându-se, se urcă pe palat. Atinge vârful turnului. Pune mâna pe balonul de cristal.

Dar abia îl apucase, că monștrii, o clipă buimăciți, se reped spre ea, cu ghiarele lor ascuțite. Unul din ei e aproape s'o prindă. Atunci cu pumnalul, într-o clipă, își face o tăietură adâncă sub sâni, ascunse în ea balonul de cristal și trage de funie.

De frică să nu moară, balaurii se ferec de apa însângerată.

Pe tărmlul pescării trag, trag mereu de funie. Curând apa își schimbă culoarea: ochii lor obosiți pentru că priviseră atenți atâta timp fără să vadă nimic, se luminează de bucurie.

Și iată pe nisip corpul femeii care zace neînsuflețit.

Printre buzele-i palide se varsă câteva picături de saké, ca s'o aducă la viață.

Ochii ei se întredeschid, încet, încet, ca petalele. Din rana de sub sâni ea scoase balonul de cristal îl întinde lui **Kamatari**, apoi cu vocea stinsă ce abia se auzi, spuse:

— Pentru copilul meu!...

Atunci, foarte tare, ca ea să-l poată auzi, **Kamatari** strigă:

— Fiul tău va fi un adevărat Samurai!...

Și în clipa când trecu la veșnica odihnă, un zâmbet ilumină fața mamei.

## Viața științifică

# Zimbrul dispăre

Pe vremuri se știe că țara noastră adăpostea în pădurile nestrăbătute ale munților Carpați, un animal sălbatec, a cărui urmă a pierit cu desăvârșire la noi. Zimbrul, vestitul bou sălbatec a cărui efigie a rămas în stema Moldovei, trăia atunci nesupărat pe aceste meleaguri.

Nu știu când s'a stins ultimile vârstare ale falnicului bou în Carpații noștri. În alte părți s'a ținut seamă de acest lucru, chiar și cu alte vânători, știindu-se de pildă că cel din urmă mistreț a fost ucis în Anglia cam prin anii 1650 și 1685.

Unele păduri din Europa au mai păstrat câteva exemplare, risipite prin pădurile din Lituania mai cu seamă. Țarul păstrase și el, închisă într'un parc de vânătoare, o turmă de zimbri.

De răul omului sălbătăciunile își schimbă sălașul din loc în loc.

Nu se povestește oare în Aristotel și Herodot că odinioară leul trăia pe plaiurile noastre, în sudul Europei? Cămilele din armata lui Xerxes erau mănecate de lei în partea de miazănoapte a Greciei, în Peonia sau Bulgaria de azi.

Și cred că v'aduceți aminte și de statistica lupilor uciși în Moldova, după socotelile „răposatului C. Negruzzi, carele nu a fost numai un scriitor de talent, de spirit și de inimă, ci a mai fost și director al Oficiului de statistică din țara Moldovei?” Comentariul sugubăț al neîntrecutului Odobescu în vestita-i carte mîncinoasă de vânătoare, e plin de adevăr. Dar vânatul dispăre și fără să-i pui capul la preț. Pe urmele lupului și ursului care s'au stins cu desăvârșire în Anglia, vor merge și cerbul, castorul, caprele negre, girafa, rinocerul, hipopotamul și elefantul.

Astăzi asistăm la dispariția aproape totală a unuia din cei mai de seamă reprezentanți ai faunei continentului nostru. Stăpînia altă dată pădurile Europei și aproape toată lumea veche, de pe coastele înghețate ale Siberiei și până în Alsacia și Lorena. Peșterile din Midi și Spania au păreții zugrăviți de strămoșii noștri cu admirabile deseneuri ale zimbrului, sub diferite înfățișări. Semeția și furia cu care atacă acest înaintaș al bouului nostru, sunt redade cu precizie de locuitorii cavernelor.

În scriitorii vechi se spune că bourul trăia în Grecia și Europa de mijloc. În vremurile mai noi a păscut ierburile Turkestanului, Caucazulului, Rusiei, României, Suediei de jos, Angliei și Elveției.

S'a împutinat însă mereu, cu cât omul l-a vânat și a tăiat desișurile unde se găsea la adăpost, nesupărat de nimeni. A ajuns astfel ca la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea să nu mai fie zimbri decât în Lituania, în pădurea dela Bialowiecza și în Caucazia.

Pădurea dela Bialowiecza — vorbește un colaborator al revistei franceze **La Nature** — are o întindere de vreo 128.000 hectare. Numai 120.000 hectare s'au acoperite de arbori, restul fiind terenuri cultivate, drumuri și mlaștină. Aproape treizeci de sate se află risipite pe această întindere, iar între ele un orașel, Bialowiecza. În mai bine de un sfert de pădure, securea n'a intrat niciodată. Ca și cu mii de ani în urmă, arborii sunt îngrămădiți unul în atul, crescuți în voe. Furtuna a făcut ravagiile-i cunoscute: trunchiurile răsturnate îi arată urmele, împiedicând prin aceste ziduri naturale trecerea oricui.

Uciși, alungați de pretutindeni, din urmă zimbri din Europa, aici și găsit refugiul. Regii polonezi, țarii și s'au mai apoi, au luat sub protecția ultimile exemplare din această specie nefericită. S'au pus pedepse mari pentru vânătorul ce-ar fi cutezat să ridice arma împotriva lor. Siberia, moară sau o amendă pe care n'ar fi plătit o viață îl așteptă.

Totuș, ocrotiți astfel, bourii se înmulțeau. Pe vremea lui Napoleon I erau 300 de capete; peste o sută de ani turma crescuse abia cu 700. În merobituit de înmulțire a acestui animal era o scădere. Într'un veac, turma a se îndoise.

Bolile îi seceră, ca pe niște osândiți și de mai ținem seamă că Țarul făcuse din când în când incursiuni printre pierind într'o vânătoare treizeci—patruzeci de zimbri, vom înțelege de ce și șitul tragic al coloniei acesteia se trezărea în orizonturi apropiate.

De multe ori erau prinși pentru gîndurile zoologice.

Pădurea era tăiată la margini și înșorându-se, nu alt rău se punea în fața lea zimbrilor. Hrana se restrângea ea odată cu aceasta. Vitele locuitori din Bialowiecza o pășteau în toate părțile și zimbrul tănjea, murind de moarte înecat, așa pe nesimțite.

Prin 1908 s'a încins o boală între o epidemie care-i decima într'una. Murit atunci patruzeci, după cum pieriseră și mai înainte, de-o altă boală, răș vreo șazece. Dacă ar fi fost uciși bolnavi, ca să nu molipsească pe cei sănătoși, o astfel de încercare de salvare ar fi prelungit poate agonia. Dar fost ca neamul lor să se stingă accidental. Disperați, zăpăciți, ținută la strămtoare se luptau între ei. Taurii bătrâni alungau pe cei tineri, iar vacile rămăne nefecundate prin această luptă de tăietate.

A venit războiul din 1914—1918. Turma număra atunci 737 de capete. Teatrul războiului fiind pe aici, a făcut să pierdă și mai mulți. Germanii i-au ocrotit, drept; au ucis taurii bătrâni și vacile sterile, ca să lase pe cei în floare crească și să se înmulțească în voie și aceasta prin 1918, când nu mai erau decât 200 de zimbri.

După victoria aliaților, retrăgându-se puterile centrale, în învălmășagul al lui retragerii silite, vânătoarea celor două urmă zimbri a putut-o face oricine. Furtuna însă le-a pus capăt: infometa au tăbărat pe tot ce trăia, omorând 12 Aprilie 1919 și pe cel din urmă zimbri.

La fel au stat lucrurile și în Caucaz. În nebulia lor, bolșevicii rupând orice legătură cu trecutul învăluit după în întuneric și oprimări, au sfărâmat orice stavile țariste. Au tăbărat cu mlaștinerele chiar, și au ucis animalele celeste risipite și aici prin unele păduri.

Mai trăesc astăzi în toată Europa vreo șazece de exemplare, în captivitate însă, risipite în grădinile zoologice în parcurile unor proprietari mai cunoscute. Se spune că s'a înființat o ligă pentru apărarea zimbrului. Se va face drumul unei turme într'o pădure, ca să se sălbăticească iarăși, trăind în libertate, ca strămoșii lor. Stăruințele acestor și astfel de mijloace artificiale vor fi de vr'un folos? Natura și omul suferă de totul altceva și mâna unuia se deștebe cu totul de a celuilalt.

G. N. NEGOTĂ



# Mărturisirea Fedrei<sup>\*)</sup>

Actul I. — Scena III

Fedra, soția din a doua căsătorie a regelui Tezeu, se simte chinată de o iubire năpraznică pentru fiul acestuia, din prima lui căsătorie, Ipolit. Iubirea aceasta crește cu atât mai mult, cu cât svonuri au eșit că Tezeu ar fi murit, în timpul faimoasei lui aventuri, departe de căminul conjugal... Totuși conștiința, veșnic judecător neadormit, nu-i dă pace, Fedrei, și ea simte nevoia unei împărțășiri. Oenona, fosta ei doică o silește la aceasta:)

OENONA

Ce furie te 'ndeamnă vieții să-i tai sborul ?  
Ce vrajă, ce otravă secatu-i-a isvorul ?  
Trei nopți întunecară tăcutul asfințit,  
Dar geană peste geană, de somn tu n'ai lipit !...  
Și zile trei de-arândul pustii și lungi trecură  
De când tot gemi și hrană, un pic n'ai dus la gură.  
Dar ce urzești în taină ? Ce gând ispititor ?



JEAN RACINE

— N'ai drept să 'ntorci asupra-ți un braț ucigător.  
Inlărita-vei zeii cu-așa nesocotintă  
Și ți-ai trădă și soțul, căci i-ai jurat credință.  
Îți lași pe drumuri bieții copii nefericiți ?  
Vrei tu să crească singuri, ca robii, prigonii ?  
Ia seama ; însăși ziua ce-i lasă fără mumă,  
Pe fiul veneticei spre glorie-l îndrumă.  
Vrăjmașul tău de sânge, la tron !... Acel cumplit  
Fecior al Amazoanei, — trușaul Ipolit !

FEDRA [tresărind]

O zei !

OENONA

Îți redeșteaptă orgoliul vechea ură ?

FEDRA

Ce-am auzit ? Ce nume ți-a fluturat pe gură ?

OENONA

Ei bine, isbucnească mânia-ți ! ai cuvânt !

\*) Cu d-soara Ventura în rolul Fedrei și d-na Eugenia Ciucurescu în rolul Oenonei.

La numele-i tu tremuri, te sbați ca frunza 'n vânt.  
Trăește : datoria, iubirea-ți dau porunca.  
Trăește : fiul scitei să nu-ți răpească munca,  
Impovărându-ți fii c'un jug nedemn de ei.  
Un barbar să dicteze, unui vlăstar de zei !  
Nu 'ntârzia, căci moartea cu mersul ei de undă  
E-aproape ; strânge-ți forța ce par'că se scufundă,  
Cât timp, făclia vieții, către sfârșit acum  
S'ar mai putea aprinde din propriul ei scrum.

FEDRA [desnădăjduită]

Prea mult lăsați să ardă văpaia-i vinovată !

OENONA

Cum ? De vre-o remușcare ești oare sfâșiată ?  
Ce crimă 'năbușită în gând, te-a tulburat ?  
Ori... mâinile 'ntr'o jertfă de sânge ți-ai pătat ?

FEDRA

Nu ! Mâinile-mi curate, n'au crime de acele...  
De-ar fi și bietu-mi suflet nevinovat ca ele !

OENONA

Dar ce înfricoșată urzire-ai plâzmuț  
Că nici acum, din spaimă, tot nu te-ai mai trezit ?

FEDRA

Ți-am spus prea mult... nu-mi cere ce nu pot... mă  
scutește :

E-o taină ce omoară, dar nu se spovedește.

OENONA

Mori dar, păstrând cruzimea tăcerii, — dar să știi,  
Ca să-ți închid eu ochii, la mine să nu vii.  
Deși de pragul morții ești poate mai aproape,  
Pe mine 'ntâi m'or pune în fundul unei groape !  
Mii drumuri stau deschise către infern ; aștept,  
Din culmile durerii s'apuc pe cel mai drept.  
Ce crudă ești ! Răspunde-mi : te-am înșelat vreodată ?  
Uiți oare că din leagăn mi-ai fost incredințată ?  
Eu pentru tine țara, copiii mi-am lăsat.  
În schimb, acesta-i prețul credinței ce ți-am dat ?

FEDRA

Și ce folos te-asteaptă când mi-ai învinge vrerea ?  
Ai tremura de groază de-ași sfărâmă tăcerea !

OENONA

Dar ce-ar putea să fie mai crud, puternici zeii,  
Ca spaima de-a te pierde aci, sub ochii mei ?

FEDRA

Când mi-ai cunoaște crima și soarta-mi blestemată,  
Tot așa muri și-atuncea, — dar mult mai vinovată !

OENONA [căzându-i în genunchi]

Pe lacrimile mele ce jalea ta o plânge,  
Pe tremurul acestor genunchi ce'n brațe-i strâng.  
Te jur, mă ușurează de-o neagră îndoială !

FEDRA

Așa dar vrei ?... Te scoală...

OENONA

Să n'ai nici o sfială !

FEDRA

O ! Ceruri ! Cum i-ași spune ? De unde să încep ?

OENONA

Cum mă jicnești cu temeri nedrepte... Nu pricep...

FEDRA [aiuriază]

Vai ! Ura ta o Venus ! Mânie blestemată,  
În ce deliruri mama s'a chinuit odată !

OENONA

Triste-amintiri ! Drept giulgiu, pe veci în viitor,  
Uitarea și tăcerea să cudă-asupra lor !

FEDRA

O ! soră, Ariano, de ce amor rănită  
Murila-i pe limanuri streine părăsită !

OENONA

Stăpâna mea ! Ce chinuri, ce tainice vâpăi  
Te ard, — de ies din hrube de iaduri, toți ai tăi ?

FEDRA

Așa voit-a Venus ! Da, viața mi se curmă :  
Mor, cea mai urgisită din neam, și cea din urmă !



OENONA [după o pauză]

Iubești ?

FEDRA [cu curaj]

Cu tot ce-i furii și patimă 'n amor!

OENONA

Pe cine ?

FEDRA [în luptă cu sine]

Auzi-vei ceva îngrozitor !

Iubesc, și mă cutremur la blestematu-i nume.

Iubesc,—fatalitate zdrobește-mă! [se așează pe scaun]

OENONA [încet]

Anume ?

FEDRA

Cunoști pe fiul scitei de mine prigonit ?

OENONA

Cum ? Ipolit ? O ceruri !

FEDRA

Tu însă-ți l-ai numit !

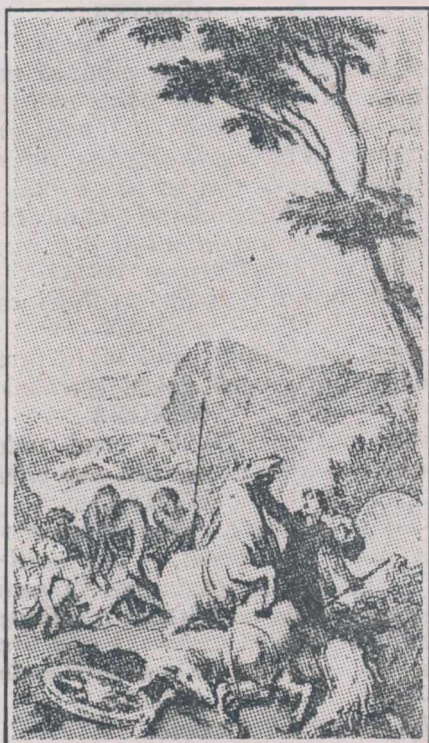
OENONA

Tot sângele-mi înghiață în vine de uimire...

O ! grozăvie ! Blestem ! O neam în urgisire !

De ce-am sosit aicea, pământ nefericit,

Primejdioase fărături, cum nu v'am ocolit ?



PHEDRE et HIPPOLYTE

Gravură din Opera lui Racine, ed. 1680.

FEDRA

E mult de când mă sbucium ; — cu fiul lui Egeu

Abia uniți prin lege de castul Himeneu,

Odihna, fericirea, părea că le-am atins.

Atena-mi scoase 'n cale dușmanul neînvinș.

De cum îl văd, — ard toată și 'nghiț l'a lui vedere :

O tulburare-adâncă mă sbuciumă 'n tăcere.

Privirile-mă se 'ntunec, nu pot să mai vorbesc,

Sudori îmi scaldă trupul : fierbinti, reci năvălesc,

O recunosc pe Venus ce-mi biciue un sânge

Cu flacăra-i fatală ce nu se poate stinge.

Prin rugi neîncetate cercai s'o mai alin :

Ii ridicai un templu pe stânci, sub cer senin.

De jertfele aduse mereu impresurată,

Căutam în al lor sânge pierdut-am judecată !

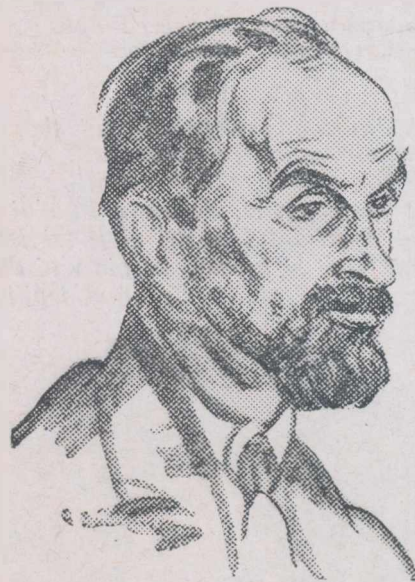
E fără leac iubirea când patime te ard ;

In van topeam pe-altare mirosmele de nard...

Când murmuram zeiței o rugă 'n plâns șoptit,

Pe Ipolit în față l'aveam ; și neclintită

Mă urmărea figura-i prin fumul de altar.  
Prinos îi dam viața fără-să-l numesc măcar !  
Fugeam de el ! Oh ! chinul turburător de minte :  
Il regăseam în chipul severului părinte !  
Dar împotriva firci la urmă îndrăznesc  
Să mă răzbun, — și caut amar să-î prigonesc.



D. NANU

Ca să alung vrăjmașul iubit ca o icoană,  
În grab cerui surghiunul : am plâns, am tot strigat,  
Și tatăl de la pieptu-i l'a smuls, l'a 'nstreinat.  
Am respirat Oenona ! Cât l'am știut departe,  
Scîne-a mele zile treceau nevinovate.  
De-aveam vr'un păs, în mine îl îngropam tăcut,  
Și fructul căsnicii fatule, l'am crescut.  
Deșartă prevedere ! O ! nemiloasă soartă !  
Adusă în Trezena de soțul meu, în poartă  
Mi-am revăzut dușmanul de mine izgonit...  
Abia închisă, rana îmi sângeră cumplit.  
Nu-i numai o vâpae în sânge sugrumată,  
E Venera întregă de prada-i încestată !  
De dragoste, de viață, de 'ntregul lor avânt !  
Voiam să las la moarte un nume fără pată,  
Nici soarele să afle iubirea-mi vinovată ;  
Dar m'ai învins cu lacrimi, cu rugi, să te ascult.  
Ți-am spus tot adevărul, tot, tot ! Nu mai am mult...  
Țu, cruță-mă, căci moartea-i aproape... e pe trepte...  
Să nu-mi mănnești sfârșitul cu 'nvinuiri nedrepte.  
De-acuma, nu cer sprijin nici ție,... nimănui...  
Când focu 'n cet se stinge, cenușa-i partea lui !

trad. D. NANU

## Erată

□ În poezia d-lui Eugen Victor: Cântec de iarnă, publicată în numărul trecut, versul final din strofa a II-a, urmează a se citi: Să vezi ce vraje-i tot ce-am spus. Versul a apărut trunchiat, dintr'o inevitabilă neglijență tipografică. Despre o corectură a redactorului, cum bănuiește, amabil, autorul misterios și grațios corespondent, nu poate fi vorba. Redactorul nu-și îngăduie să intervie în operele altora, fie că acestea se recomandă singure — cum e cazul de față — fie că nu.

□ În darea de seamă despre conferința d-lui Tudor Vianu, în coloana II-a rândul 9 de jos în sus, urmează a se citi: Catoicismul raționalist al unui Massis Maritain și nu: cataclismul...

□ Capitolul „Suratele din cer“ tradus în numărul trecut e luat din „Jeanne d'Arc“ de Joseph Delteil și apărut în editura Bernard Grasset, Paris.





## Teatrul Național, „Secretul” cu Marioara Ventura

Sunt fără îndoială tipuri (masculine și feminine) otrăvite sufletește de ură, mânate de rugina invidiei, sbuciumate numai de pornirea de a face rău, de a desăvâși orice împănzare de bucurie pe care o trăesc conștient, sau inconștient ceilalți, în sbuciumul vieții. Sunt. Dar răian caracterizate aceste tipuri, ca anormale, dospite în neadaptare.

Pe un atare tip de femei, care nu poate înfrîna bucuria altora; care se simte înălțată de sporul de bunăvoință din plăuri și gânduri, menite să făurească o ericire, e clădită piesa tare a lui Bernheim.

Dacă tipul de femei îndrăcită ar fi fost arătat de autor mai adâncit din unct de vedere psihologic și mai amănunțit ca literatură, desigur tot planul ieseși ar fi fost mai ridicat.

Femeea blestemată de soartă să fie reata Gabrielle Jannelot (Marioara Ventura), și a pictorului Jannelot (d. Bulfinski).

Prietenă Gabriellei, Henrietta vrea să se mărite cu Le Guenn. În trecutul Henriettei e o aventură. Ea vrea s'o păstreze în o taină. Secretul însă îl știe și Gabrielle. Și aceasta e muncită de diavolasca pornire să sfășie căsătoria dorită de Henrietta și de Le Guenn. Impătimita invidioasă îndeamnă pe Henrietta să

are un simț critic de sfâșietoare ascuțite. **Francisc Șirato** și-a câștigat de mulți ani, în literatura critică, un loc e care, cu drept cuvânt, i l-ar putea învâni, în materie, ori care celebritate contemporană, străină.

Articolele și studiile lui, împrăștiate prin diverse publicații, adunate în volum de către un editor inteligent, pe care însă nu-l întrezărim, — ar zdrumna iremediabil atâtea glorie profesionale, clocind în catedre remuneratorii, rație unei persistente opere de mutiere a istoriei și estetice, elementare.

Co. [1926], 162 p. Fig. Lei 10. (Biblioteca pentru toți 543—543 bis).

**Emile** (Emile). — Doctorul Pascal. Traducere de Al. Popovici. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 272 p.

**Lucian** (Lucian). — Catilinarele. Traducere de pe textul latin... de Constantin Damianovici. București, **Universala, Alcalay & Co.** [1926], 173 p. Lei 10. (Biblioteca pentru toți Nr. 803-804).  
9. ISTORIE. BIOGRAFIE.

**Grigore** (Nicolae). — „Radu Negru Basarab”. București, (Tip. **D. M. Ionescu S-sor**), 1925, 56 p. Lei 30. (Biblioteca ziarului „Târnava Mare”, Sighișoara Nr. 1).

**Ștefan** (Teodor). — Colonelul Urban în Bucovina 1894. Cernăuți, (Tip. **Mitropolitul Silvestru**), 1926, 20 p.

**Costache** (Mihai). — Observări cu privire la Uricelul lui Iuga Vodă [1400]. Iași, (Tip. „**Viața Românească**”), 1926, 11 p.

**Ștefan** (Gh.). — Ferești (Vaslui). Studiu și documente. Iași, (Tip. „**Viața Românească**”), 1926, XLIV + 179 p. + 1 pl. Lei 100.

**Erkényi** Elemer dr. — Az 1790—91—iki magyar orszaggyűlés előzményei

mărturisescă logodnicului, greșala. Era sigură, că nu se va mai face căsătoria.

Dar meschina-i intenție nu isbuteste. A încercat apoi tot felul de insidii, de planuri demonice să sfărâme bucuria tinerei perechi, dar a fost înfrântă. Și-atunci se spovedește soțului ei, că-și dă seama ca de-un nenoroc, de văpaia urii, ce-o mistue.

\*

În toată piesa e o țesătură de pândiri, ca să picure veninul invidiei; e o involburare de patimă, țintind năruirea seninului din sufletele, care se caută; e un ropot de perfidie amenințătoare, ca în cele din urmă să se rostogolească doborâtă de căință înfrigurată purtătoare de nezac.

E o eșalonare de manifestări patologice ale unui suflet, de care de bună seamă, ne e milă.

\*

Cu acea neîtrecută putere de pătrundere, cu fermecătorul dar de nuanțare, cu minunata stăpânire a definirii atitudinilor, Marioara Ventura a creat tipul femeii, clocotitoare de invidie și răpusă de căință.

În rolul acesta am mai văzut-o și altădată. Nu l-a caracterizat însă așa de amplu, de sigur, de complet ca acum.

Piesa aceasta a fost însă și prilejul de a se afirma ca o valoare artistică, d-na Aura Buzescu. Am mai scris cu entuziasm despre talentul d-sale. Nu-i bănuiam însă atâtea intensitate. O varietate de nuanțe, o gradație de reliefări, o sinteză de largă înțelegere, cum a dovedit d-na Buzescu, mă fac s'o apreciez ca pe una dintre cele mai distinse artiste ale primei noastre scene.

D. Valentineanu și-a afirmat încă odată suplețea temperamentului său artistic, într'un rol, pe care mijloacele proprii ale artistului trebuie să-l definească.

D. Bulfinski cu aceeași corectitudine aprocupe solemnă. D-na Gusty și d. Atanasescu au întregit un cadru ales.

\*

**LA TEATRUL MIC** s'a reprezentat o...comedie, „In familie” de Louis Yenoneul.

O improvizație indecentă, la care par'că într'adins s'au silit să colaboreze actorii, ca să facă un spectacol fără perdea.

### B. CECROPIDE

Krassó vármegyében, Lugas, (Ny-om **Husvéth es Hoffer**), [1925], 63 p. Lei 75.

**Marinescu** (C.). — Legăturile Moldovei cu Polonia într'un raport de ambasador venețian, (1575). Vălenii-de-Munte, (Tip. **Datina Românească**), 1925, 7 p.

**Văgăonescu** (Mihail). — Viața în război, însemnări zilnice pe de front, 1916—1918, cu nume proprii și localități din lungul și latul țării. București, **Casa Școalelor**, 1925, 383 p.+5 hărți.

**Vlădescu** (I.). — Adunarea, clasarea și păstrarea materialului istoric. Sistemul fișelor și al cărților numerotate. Documentul fișe. Craiova, (Tip. „**Scrisul Românească**”), [1925], 36 p.

**Vlădescu** (I.). — Despre dări sau impozite. I. Birul. București, (Tip. **Cartea Românească**”), [1926], 71 p. Lei 100.

#### a) biografie.

**Buat** (General). — Ludendorff. Traducere de Maior N. Vorvoreanu și Ad. Căpitan Dim. C. Zavalide. București, (Tip. **Serv. geografic al armatei**), 1925, 127 p. Lei 60.

## Conferințele „Poesis”

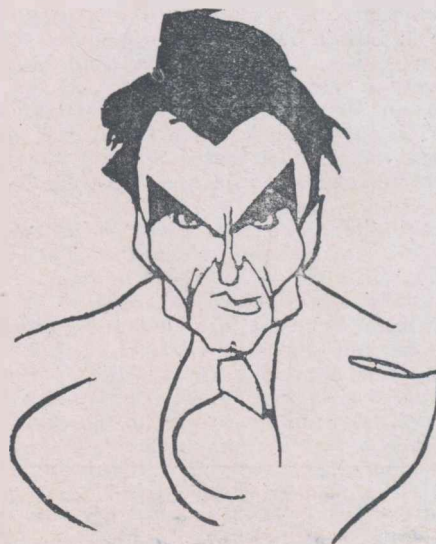
N. Ionescu despre: Charles Peguy

În continuarea ciclului de conferințe organizat de gruparea „Poesis” cu privire la literatura franceză contemporană, d. prof. N. Ionescu a vorbit despre „Charles Peguy”.

Despre literatură, spune conferențiarul, trebuie să vorbească numai cei care au această specialitate. Tinerețea mea necăjită nu mi-a îngăduit să mă preocup prea mult cu această artă nobilă, care e făcută pentru esteți și oameni rafinați. Cei preocupați cu alte probleme de ordin sufletesc care țintesc la lămurirea lor lăuntrică au mai puțină înclinare pentru literatură.

De aceea, eu mă voi ocupa mai puțin de latura artistică a scriitorului de care voiu vorbi.

Charles Peguy a pătruns în cercurile



NICULAE IONESCU

intellectuale ale Franței după moartea lui, pentru că mica-activitatea ce-a desfășurat n'a radiat pe o rază prea întinsă. Cunoscutele „Cahiers dela quinzaine” pe care le redacta singur, nu se tipăreau decât în 1700 de exemplare, ceace e foarte puțin pentru o țară ca Franța.

Peguy a devenit de actualitate pentru că spiritele au suferit o transformare, în sensul selor susținute de el, ceace nu înseamnă că a anticipat ceva. Istoricște, aceasta înseamnă că ideile susținute de acești așa numiți anticipatori au găsit o rezonanță imediată în public, științificește, că ei sunt formulatorii unor transformări spirituale care se întâmplă.

Peguy a reprezentat o treaptă conștientă, anumite curente nelămurite bine în vremea lui, și cari azi s'au cristalizat pe deplin.

Dacă ne ocupăm de arta lui Peguy, în ce privește latura ei formală, o găsim personală pentru că nu putea fi scrisă de altcineva, și aceasta deoarece vremea lui nu împingea pe nimeni spre acea formulă de artă.

Imitatori n'a avut, fiindcă imitatorii nu apar decât atunci când arta se trage din necesitățile imediate ale vremii. Stilul său e alambicat și alegoric. Gândirea și arhitectonica lucrului artistic nu progresa.

Opera lui artistică e ceva care se realizează neîncetat. El resfrânge în versul său ceva din el însuși, din personalitatea lui așa cum o surprinde neîncetat. Și nemulțumit de cele spuse, mai adaugă ceva care să-l completeze.



# E C O U R I

## REDAȚIONALE

□ In numerile viitoare vom publica poeme inedite din d-nii: Ion Pillat, D. Nanu, A. Cotruș, G. Talaz, N. Milcu, Radu Gyr, Eugen Victor, etc; poeme inedite de Artur Enășescu; Schițe și nuvele de d-nii G. Brăescu, Vintilă, Rusu-Șirianu, M. Celarianu etc. cronici literare străine; reportaj asupra laureaților S. S. R.; etc, etc.

□ Poșta redacției, promisă în numărul trecut al revistei, luând proporții fantastice n'a putut intra în numărul de față.

Nemulțumirea aceasta nu-i însă ceva principal. Așa sunt, așa scriu, e formula ce i s'ar putea aplica. Pentru el arta și viața se suprapun.

Peguy nu trebuie însă caracterizat ci povestit, pentru că nu are centre de caracterizare. E o viață care se rostogolește la infinit. Dar pentru a-l povesti trebuie să-i cunoști viața, pe când dacă-l discuți e mai ușor.

Tonul de cantilenă folosit de Peguy în scrisul lui nu e nici ceva făcut, nici produsul unei stări bolnăvicioase, ci mai curând expresia robustului său fond țărănesc.

Actualmente e revendicat și de naționalistii dela l'Action Francaise și de catolicii filozofi de pe lângă universitatea catolică dela Paris. Dar scapă și unora și altora. Peguy a fost un mare pasionat. La început dreyfusard, apoi socialist până s'a certat cu Jules Guesde, apoi naționalist și la urmă catolic fără nici o rezervă. Dar în toate aceste peregrinări cecece a fost permanent la el, e iubirea de oameni pe care voia să-i salveze. Dacă dela socialiști a plecat, nici cu naționalistii nu se potrivește în toate. Având un fel special de a înțelege lucrurile, pentru el nici republica și nici monarhia n'au un sens prea precis. Laudă toate regimurile până la republica de azi, pentru că toate respectaseră noțiunea de onoare. Dar această concepție de onoare a fost realizată și de Robespierre, iar revoluția o găsește firească.

Catolicismul iarăși e ceva propriu firii sale. Toată viața a fost preocupat de problema religioasă, iar pentru Sfântul Iudovic, Sf. Ioana și S-fra Genoveva avea un cult special.

Credinței bisericești că Isus a fost trimis de Dumnezeu să mântuiască pe oameni, Peguy opune credința sa că Isus n'a putut mântui pe nimeni. Iar când vorbește de cele trei virtuți teologice: caritatea, credința și speranța, celei din urmă îi acordă cea mai mare însemnătate pe motiv că pentru oameni mai important decât credința mântuirii e speranța acelei mântuirii. N'a fost nici protestant pentru că credea în sfinți, și nici catolic, pentru că nu simțea nevoia bisericii. Și n'a fost catolic, deoarece nu înțelegea nici ideea de lege și nu putea să admită o voință ce i se impunea din afară, fie ea chiar a lui Dumnezeu.

Peguy a fost un om care a trăit intens și a crezut intens în existența lui. A fost un liric și un practic, pe de-a-ntregul antiștiințific, și fără concepte definitive. E în afară de orice definiție. E omul întâmplării, nu al totalizării lor.

Reprezintă viața care destramă conceptele și generalitățile.

Și din acest punct de vedere e interesant și actual pentru vremea noastră.

## ICONOGRAFIE

□ Desenele d-lor Al. Tzigara-Samurcaș, V. Demetrius, I. Buzdugan și D. Nanu, din numărul de față sunt datorite pictorului Ștefan Dimitrescu; ale d-lor: Victor Eftimiu și G. Murnu se datoresc d-lui Marcel Iancu.

## SCRITORII

□ S'a pus în vânzare romanul d-lui Vasile Savel: Vadul Hoșilor.

□ In editura literară a „Cassei Școalelor“ va apare: Povestiri de pe dealuri de d. Eugen Boureanu.

□ A apărut volumul de poezii: Scânteii Galbene de G. V. Bacovia. E tipărit la Bacău, în tipografia „Minerva“.

□ In editura „Ancora“ a apărut volumul II din ediția definitivă a Criticeilor. d-lui E. Lovienscu; cuprinde: Critica impresionistă; Eminescu; Caragiale; P. Cerna; D. Anghel; I. Minulescu etc.; Pe drumurile Eladei. Vom reveni la „Mențiuni Critice“.

□ In publicațiile „Cassei Școalelor“ a apărut volumul II din colecția de 10 volume, din traducerea povestirilor lui Andersen, pe care a întreprins-o d-na Natalia Negru. Volumul se numește: Ionică Haplea și alte povestiri și e ilustrat de d. V. I. Popa.

## INSTITUTUL DE CULTURA ITALIANA

□ Seria conferințelor institutului de cultură italiană va continua Duminică 21 corent. ora 5 seara, când va vorbi d. profesor Octav Onicescu despre: Fascismul teoretic în gândirea lui Gentile și Rocco. Conferința are loc la Fundația Universitară Carol I.

## POESIS

□ Joi, 25 Februarie va vorbi, în cadrul organizat de „Poesis“, la Fundația Universitară Carol I, d. Mihail Ralea despre: André Gide.

## IN STRAINATATE

In „Nouvelles littéraires din 6 Febr. a. c. a apărut o copioasă notiță critică-informativă despre personalitatea d-lui Ion Minulescu. Prezentat ca un fiu spiritual al Franței, unde și-a făcut studiile și în a al cărui Paris a cunoscut pe Moréas și atâția dintre scriitorii mișcării simboliste.

Articolul trece în revistă întreaga activitate a d-lui Ion Minulescu dela „Romanța pentru mai târziu“ până la „Manechinul sentimental“, ultimul său succes de teatru, cu care prilej se rectifică eroarea cu influența pirandeliană, pusă în circulație, în presa noastră.

Articolul termină cu regretul că opera lui Ion Minulescu e așa de puțin cunoscută în Franța: „poetul „Romanțelor pentru mai târziu“ ar fi și mai bine apreciat“.

## RASPUNSURI

□ Revista Gândirea e sub tipar. Zilele acestea urmează să apară

□ Romanul d-lui N. Davidescu: Vioara mulă va apare în cursul acestui an.

□ Romanul d-lui Cezar Petrescu: Intunecare va cuprinde trei volume și va apare tot în cursul anului acesta. Poate în editura „Cartea Românească“.

□ Redacția și administrația revistei Cetatea literară este: str. Regală, 21, București. Abonamentul: trei luni, 50 lei; șase luni, 100 lei; Revista universitară apare sub conducerea cercului studențesc ilfovean, nu sub conducerea d-lui C. Rădulescu-Motru, care sprijină cu colaborarea sa.

□ Ramuri—Drum drept: redacția Palatului Ramuri Craiova; abonament 250 lei anual.

## BULETINUL NOUȚĂILOR LIBRARIEI FRANCEZE

Sub acest titlu, „Centrala Cărții“, Societate generală de librărie, București, str. Paris 1, publică în fiecare nr. al „Universului Literar“, lista celor mai recomandabile cărți franceze apărute în ultima săptămână și pe care le are în depozit. Cititorii „Universului Literar“ vor găsi aceste cărți în principalele librării din țară, pe care le furnizează „Centrala Cărții“.

## POESIE. VERSURI.

BLAISE CENDRARS: Kodak (Documentaire), fr. 7.50.

J. DUBOIS: Pièces à dire pour Noël, Jour de l'an, Epiphanie, fêtes religieuses, fr. 6.75.

## LITERATURA, ROMANE, NUVELE, MEMORII, CRITICA, ISTORIE LITERARA.

BIENSTOCK: J.-W. et Curnonsky. Le Bonheur du jour, 9 fr.

DERENNES CH.: Monti, chat de Paris, 9 fr.

MERCIER A.: L'Aventure amoureuse de Pierr Vignal, 9 fr.

LANSING R.: Memoires, 20 fr.

RONBAND L.: Le voleur et le Sphinx, 9 fr.

CAHUET A.: Moussia ou la vie et la mort de Marie Baskirtseff.

LALON R.: Histoire de la Littérature française contemporaine, 1870 à nos jours, 15 fr.

WELLS H. G.: M. Branstaple chez les hommes dieux, 9 fr.

## ISTORIE.

CABANES Dr.: L'Enfer de l'histoire, 12 fr.

SADOU L.: Le crime des cardinaux, 9 fr.

## ARTA,

PAUL GAULTIER: Le Sens de l'art, sa nature, son role, sa valeur, fr. 10.

LUC-BENOIT: Les Tissus, la Tapisserie, les Tapis, 12—fr. cart. 15 fr.

MAGNE H. M.: Decor du bois, Charpenterie et Menuiserie, 20 fr.

MORIN-JEAN: Manuel pratique du graveur sur bois, 15 fr.

POUCHEVILLE A.-M. de: Carpeaux (Coll. Art. et Esthétique), 12 fr.

VILDALEUC G.: L'Art marocain (Coll. Art. et Esthétique), 12 fr.

## PHILOSOFIE.

RUSSEL B.: Analyse de l'esprit, 20 fr.

SUDRE R.: Introduction à la métapsychique humaine, 25 fr.

## ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE.

LEWINSOHN R.: L'inflation en Europe et le déplacement de la richesse, 30 fr.

PATRY R.: La RELIGION dans l'Allemagne d'aujourd'hui, 20 fr.

WERNER SOMBART: Le Bourgeois, 25 fr.

## ȘTIINȚA, TECHNICA.

ROTHÉ EDM.: Le tremblement, 10 fr.

ROBERJOT P. et FERN C.: Travaux pratiques d'Electricité industrielle T. IV Usines generatrices, Transformateurs, Canalisation brochée, 13 fr. cart. 14.60.

## MEDICINA.

DROUET: Le Traitement de la syphilis par le bismuth 8 fr.

MARTIN: Chirurgie Infantile, fr. 8.50

## MILITARE.

La defaite militaire de l'Allemagne en 1918. L'Usure des effectifs allemande. La Stratégie allemande et la manœuvre de alliés, 22 fr.

## REVISTE.

La Revue Musicale, fr. 7.

La Nouvelle Revue Française, fr. 5.

Redactor: PERPESSIGIUS